National Library
Bibliothèque nationale
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 52 (2973) XXXII aastakäik | Neljapäeval, 14. juulil 1983 — Thursday, July 14, 1983 | Üksiknumbri hind 60 centi

Sõda Afganistanis läheb N. Liidule kalliks

USA diplomaat ütleb: aeg on nõukogude poolel

WASHINGTON — Afganistani sõda on muutunud N. Liidule kalliks, pikaajaliseks sõjaks, iseloomustas olukorda Kabulis asunud USA diplomaat, kuid ta arvas, et aeg on siiski nõukogude poolel.

USA saadiku kohusetäitja Charles Dunbar, kes on sel ametikohal olnud viimased 18 kuud ja äsja toodi Washingtoni uutesse ülesannetesse, on veendunud, et N. Liit, kes võib kolme ja poole-aastases sõjas olla seni kaotanud surnutena kuni 15.000 sõdurit, on teinud otsuse siiski kohale jääda.

Dunbar kõneles grupile ajakirjanikele Washingtonis, öeldes et konflikt N. Liidu ja muhameedlasist partisanide vahel on nüüd hooajaliselt tsükliline,

Suveti afgaanide vastupanu suureneb ja partisanid võtavad kontrolli alla suured maa-alad riigis.

Kuid talvel on olukord soodsam N. Liidule, selle õhujõududele ja tehnoloogiale ning sõjaõnn liigub nõukogude poole. N. Liidu strateegiaks on Dunbari arvates olnud suunata võitlused ja poliitiline areng Afganistani üksuste õlule, kes on lojaalsed N. Liidu toetusel võimul püsivale valitsusele. N. Liidu üksused tulevad alles siis abiks, kui sündmused on liiga edukad partisanide poolel mõnes strateegiliselt tähtsas piirkonnas.

Üks sellistest piirkondadest on Qandabar, suurim linn riigi lõunaosas.

Vaatamata ägedale N. Liidu õhujõudude pommitamisele, jatkub seal tugev vastupanuliikumise tegevus.

Diplomaat arvestab, et 30% linna ehitustest on hävitatud nõukogude pommide ja mürskude läbi.

Kuigi vastupanuliikumine jääb püsima, usub Dunbar ometi, et aeg on N. Liidu poolel. USA vaatlejate arvates on seni hukkunud 200.000 tsiviilisikut, kuni 3,7 miljonit afgaani on põgenenud nende kodumaalt Pakistani ja Iraani.

Mujahideenidel, muhameedlasist vastupanuliikumise võitlejail

kulub sama palju aega omavaheliste gruppidega võitlemiseks,

kui N. Liidu ja valitsuse üksustega sõdimiseks.

N. Liidul on praegu Afganistanis 110.000 sõdurit, enamus neist hoolikalt varjatud kohaliku elanikkonna poolt, nii et neid ei saadaks rünnata ega kompromiteerida. Frondi moodustavad kommunistlikud afgaanide üksused.

Jõekääru lastesuvekodu tänavune juhatajate ja kasvatajate pere. Pildil esireas vasakult: Riky Hiir, Ilmar Kütt, Lydia van der Veen, Indrek Eskin, Paul Pede; teises reas Ellen Valter, Sandra Rannu, Edda Leppik, Helle Arro; kolmandas reas Karin Jürman, Katrin Kütti, Eve Rabasoo, Anne Saks (suvekodu esimese kolme nädala juhataja), Helju Novek (T.E. Naisseltsi esinaine) ja Riina Roosipuu; neljandas reas Tiia Hiir, Kadri Koop, Kersti Linask, Leiki Uukkivi, Gina Jalakas, õp. Heino Laaneots, Martin Tamm ja Endel Ruberg.
Foto: J. Säägi

Jõekääru lastesuvekodus algas tegevus

Avamise päeval 54, järgnevaks nädalaks registreerituid üle 80

Möödunud pühapäeval avati Jõekääru lastesuvekodu tegevus. Avamise päeval oli suvekodus 54 last, järgmiseks nädalaks on registreerituid juba üle 80.

Avatseremoonia ajal heisati ristivnud noortepere ja kasvatajate ning lastevanemate juuresolekul lipp. Avasõnad ütles kasvataja Endel Ruberg, palvuse Montreali Jaani koguduse õpetaja Heino Laaneots, misjärel lühema sõnavõtuga pöördus laste ja lastevanemate poole Toronto Eesti Naisseltsi esinaine Helju Novek.

Ta tänas töötegijaid, abistajaid ja rääkis suvekodust 30 aasta jooksul. Lõpuks ta tutvustas tänavust suvekodu juhatajat, kelleks on Anne Saks ja andis kasvatajate koosseisu. Suvekodu vanemate poiste juhatajaks Ilmar Kütt ja Paul Pede (Mikk Jõgi), väikesed poisid — Eve Rebassoo ja Karin Jürman, keskmised poisid — Kadri Koop ja Indrek Esken, suured tüdrukud — Kersti Linask ja Ellen Valter, keskmised tüdrukud — Tiia Hiir ja Katrin Kütti, väikesed tüdrukud — Leiki Uukkivi ja Sandra Rannu, ujumisõpetaja Edda Leppik, kasvatajad Gina Jalakas, Lydia van der Veen, pillimees-pillipoiss Riky Hiir ja abi pillineiu Ellen Valter, haiglaõde Riina Roosipuu, pereema Maria Alaveer, köögiabilised Tuuli Lindau, Reet Kaseoru ja Monika Kask, sauna „kuningas ja leilimeister" Martin Tamm.

Noored jõuavad koos vanematega Jõekääru suvekodusse. Pildil vasakult Eneri Taul, Kairi Taul, Vaiki Taul, praost Andres Taul ja O. Riisma Floridast.
Foto: J. Säägi

Rootsi sõjalaev tulistas iseennast

Rootsi mereväe miinilaev „Älvsborg", viibides laskeharjutustel Nynäshamni vetes, saavutas maailma täistabamuse — iseendale.

Selle asemel, et tulistada meremärki, pööras millegipärast vööri-suurtükk otsa ümber ja tulistas komandosilda. 40-millimeetriline granaat tungis sisse ühte meeskonnakajutisse — õnneks aga tekitamata suuremaid kahjustusi.

Võib juurde lisada, et tegemist oli õppemürsuga, millel puudub lõhkeaine. On käimas uurimised, kuidas selline õnnetus üldse võis juhtuda ja kuidas seda tulevikus vältida. Sest vahetevahel tulistavad sõjalaevad ka lahingumürskudega ja pole ju õieti ette nähtud, et rootsi merevägi iseennast põhja laseks.

Mõnelt poolt on juba küsitud, mida merevägi ajas taga Härsfjärdenis ja Sundsvallis — kas samuti iseennast. Umbes nagu kass mängides ajab saba taga... EPL

Iraan otsib kaubanduslikke sidemeid USA-ga

NEW YORK — Kuigi Iraan avalikult hoiab end eemal USA-st, on see siiski vaikselt uuendanud oma ärisidemeid selle läänemaailma riigiga. Mõned USA ärimehd ütlevad, et poliitilise riski tõttu pole kaubavahetus Iraaniga seda väärt, teised on valmis oma kaupadega varustama Iraani. Arvatakse siiski, et kaubavahetus vaevalt võiks tõusta nii kõrgele kui oli 1978. aastal, mil see oli 6,6 miljardit USA dollarit.

Raskemaid karistusi purjus autojuhtidele

OTTAWA — Kanada keskvalitsuse kohtuminister Mark MacGuigan ütles, et valitsus võivat vähendada veres olevat alkoholi määra seoses purjuspäi sõitmise eest määratud karistuse puhul. Praegune kriminaalseaduse paragrahv 236 lubab sõita veel, kui on rohkem kui 80 milligrammi alkoholi 100 milliitris veres. Esimest eksimust võidakse karistada $50—2000 vahelise rahatrahviga ja mõista kuni kuueks kuuks vangi, kuigi viimast väga harva kasutatakse. Teise eksimuse puhul on karistuseks 14 päeva vangistust aastas. Praegusi karistusi peetakse aga liiga pehmeteks, kuna surmajuhtumite arv, mille on põhjustanud purjuspäi sõitjad, on suurenenud. Ontarios on politsei mõelnud võtta kasutamisele ka suvel samasuguse kontrolli nagu pühade perioodil detsembris.

Eduard Vallaste surnud

New Yorgis suri ajakirjanik, „Vaba Eesti Sõna" toimetuse nõuandja, kauaaegne Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu, Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides ja Eesti Abistamiskomitee peasekretär, 82-aastane Eduard Vallaste. Surm järgnes kopsupõletikule, mille oli tinginud üldine südamenõrkus.

N. Liidus arreteeriti adventiste

MOSKVA — N. Liidus arreteeriti seitsmenda päeva adventistide kiriku juhtivaid liikmeid, kuna ametivõimud peavad jahti uuele juhile. N. Liidu ajalehes „Pravda Vostoka", mis ilmub Kesk-Aasia osariigis Uzbekistanis, kirjutati, et üks grupp koguduse vanemaid vangistatud kuna neid süüdistatakse, et nad on rikkunud N. Liidu seadusi usulises tegevuses.

ESTO-RAMA — EESTI PÄEV Ontario Place'is

Võimalus näidata eestlaste olemust ja panust Kanadas — Programmisektsiooni juhataja Feliks Koopi informatsioon ESTO-84 esimesest päevast

Esmaspäeva õhtul toimunud ESTO-84 peakomitee ja sektsioonide juhatajate koosolekul oli üheks päevakorrapunktiks ESTO-84 avatseremoonia ja ESTO-RAMA sündmused Ontario Place'is. Programmisektsiooni juhataja Feliks Koop andis ülevaate avatseremoonia eeltöödest ja sellele järgnevast ESTO-RAMA'st, mis on saanud suuremad mõõtmed kui alul võidi arvata.

Juba varem oli pöördutud Ontario Place'i juhatuse poole sooviga korraldada sealsel Forumil 1984. aasta juulis ESTO-84 avamine. Peatselt tuldi lahkelt vastu, aga tingimusega, et eestlaste kava lõpetatakse kella 5-ks p.l., kuigi eestlastel oli kavatsus peale avamist korraldada heatasemelise kavaga esinemine. Pärast selgitamisi Ontario Place'i juhatusega, anti ESTO-84 peakomiteele, lisaks avamisele ja kirevale kavale, veel võimalus korraldada esinemisi ka mujal ruumides samal päeval. Öeldi: tehke ESTO-päev Ontario Place'is!

F. Koop ütles, et nüüd seistakse selle ülesande ees ja selle lahendamist on arutletud juba programmisektsioonis.

Plaanis on suurejoonelised pidustused Ontario Place'is avatseremooniaga kell 2 p.l., millele järgnevad mitmesuguste gruppide esinemised Forumis.

Kõigele muule lisaks oleks teine professionaalsete kunstnike kirev kava.

Ontario Place'is on eestlaste kasutada peaaegu kõik võimalused, ja meil tuleb näidata, kes oleme, mida suudame teha. See programm esitatakse Ontario Place'i tavalistele külalistele arusaadavas inglise keeles. Juulikuu tavalised külalised on väga suurel määral Ameerika Ühendriikidest tulnud turistid.

F. Koop ütles innustunult: „Paneme selle lipuehtesse, igasse masti eesti lipp"! Rahvusvärvide kasutamist Forumil tuleb kasutada hommikust õhtuni.

Forumi kavasse mahuvad kõik meie kultuuriharrastused ja Forum ise mahutab pealtvaatajaid kuni 10.000.

Professionaalsete kunstnike kavas oleks kõrgetasemelisi esinemisi meie valitud kooride, võimlemisrühmade, kontsertpianistide ja kõigi nende poolt, kel on kvaliteetset pakkuda. Forumil toimuks tegevus hommikust õhtuni.

Lisaks Forumile on antud kasutada Teater 1, 250-kohaline intiimteater, mis oleks ingliskeelsele publikule.

Teater 2 suurel ekraanil saaksime näidata eestiainelisi filme ja diapositiivide programme.

Pod 1-es toimuks väliskülaliste vastuvõtt, hiljem sellele järgneva noorte tantsuga, kus kohtuvad nn. „kirjasõbrad".

Kuid Ontario Place'is on võimalus tantsimiseks, võimalused lastele mängimiseks, aga palju muudki, mis selle päeva unustamatult kauniks ja mitmekülgseks kujundaks.

Kõigi nende võimaluste täitmiseks on vaja ESTO-RAMA komiteed, kes teostaks kogu ESTO Päeva koordineerimise,

alates lippude paigutamisega, esinejate leidmisega kuni kogu kava koostamiseni.

Üheks osaks oleks selles ka sinimust-valge lipu tseremoonia Eesti lipu 100. juubeliaastal.

F. Koop tutvustas ka majandusliku külge. Eestlased ise sündmust maksustada ei saa, kulud tuleb katta valitsuse toetustest, kuna ESTO-84 üldeelarves selleks summasid pole ettenähtud. Eelarve on $20.000, millest Ontario Place kataks poole.

Kogu päeva kestval ESTO-RAMA'l peab olema kvaliteetne kava, millest mõnel puhul ka publik saaks osa võtta.

See peaks tutvustama eestlaste olemust kanadalastele koos rahvuslike eesmärkidega

ja annaks läbilõike eesti kultuurilistest võimalustest.

Praegune esialgne kava on: kell 9 hommikul esinevate gruppide saabumine, kell 10 ESTO-RAMA ja muude esinemiste proovid, kell 11—14 publiku saabumine ja Ontario Place'iga tutvumine, kell 2.30 p.l. avatseremoonia Forumil, mis kestaks kella 5-ni. Kell 7 õ. dzhässkontsert, kell 8 õ. tants Trilliumi ruumis, kell 9 õ. amatöörtalentide esinemine, kell 10 õ. võimalus ESTO-RAMA't uuesti esitada kaasa arvatud ilutulestik. Viimane kordusesinemine oleks mõeldud neile, kel polnud võimalik tulla päevasele esinemisele, nagu skaudilaagrist tulijad.

F. Koop on koostanud ettevalmistuste kava, kus juba augusti lõpul koostatakse esialgne esinejate nimekiri. Kuu aega hiljem järgneks uue esinejate nimekirja koostamine ja käsikirja kavandamine.

Edaspidi järgneksid igal kuul kokkutulekud ja nõupidamised. 1984. a. märtsis peaks olema käsikirja esimene versioon valmis, esinejate nimekiri lõplikult koostatud.

1984. a. maikuuks peab juba täielik ESTO-RAMA plaan valmis olema ja 22. juuniks kõik Ontario Place'is esinemiseks valmis olema; samal ajal toimuks Eesti Majas juba Toronto esinejate peaproov.

ESTO-RAMA on esinemine üldisele kanada publikule, et näidata eestlaste panust kanada kultuurielu oma parimate talentidega. Kava koosneks klassikaliste ja populaarsete kunstivormide segust individuaalsete ja grupiesinejate poolt. Selles oleks rõhutatud just seda, mis on jätnud jälgi kanada ellu, nagu rütmiline võimlemine.

See on suur võimalus, mis eeldab suurt tööd, aga Ülemaailmsed Eesti Päevad ongi tööpäevadeks, milles tegemisest saadakse rõõmu.

On vaja abilisi, tegijaid, et seda töörõõmu võimalikult paljudele jagada.

See on ESTO-84 programmisektsiooni juhataja Feliks Koopi sooviks.

Rootsi seadus jätnuks lese päranduseta

Rootsis sai ebameeldiva üllatuse osaliseks üks 68-a. eestlanna, kes jaanuaris lesestus. Mõlemad abikaasad olid 14 a. Rootsi kodanikud. Nüüd selgus pärandusküsimuste lahendamisel kohtus, et Rootsi abieluseaduse järele tuleb välismaal abiellunute kohta päranduse jaotamisel rakendamisele selle maa seadus, mille kodanik mees abiellumisel oli. Käesoleval juhul oli ta Eesti Vabariigi kodanik.

Et Eesti seaduses puudus teise abielupoole pärandusõigus poolele abieluvarandusele, nagu on Rootsi seaduses, siis tabas leske olukord, et tal pole õigust abieluvarandusele, millesse kuulub ka ühiselt ehitatud maja, millesse mõlemad panustasid oma teenistuse. Testamenti polnud tehtud, ega olnud ka abieluvaranduse lahutamise lepingut, kuna abielupaar arvas, et nende kohta kehtivad Rootsi seadused. Õnneks on abielupoolel poeg, kes on pärijaks ka Eesti seaduste kohaselt. Kui teda poleks olnud, oleks võinud tekkida olukord, kus kogu varandus oleks läinud Rootsi pärandusfondile. Ja lesel tulnuks majast lahkuda. VES

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $48.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $58.—, poolaastas $31.— ja veerandaastas $16.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

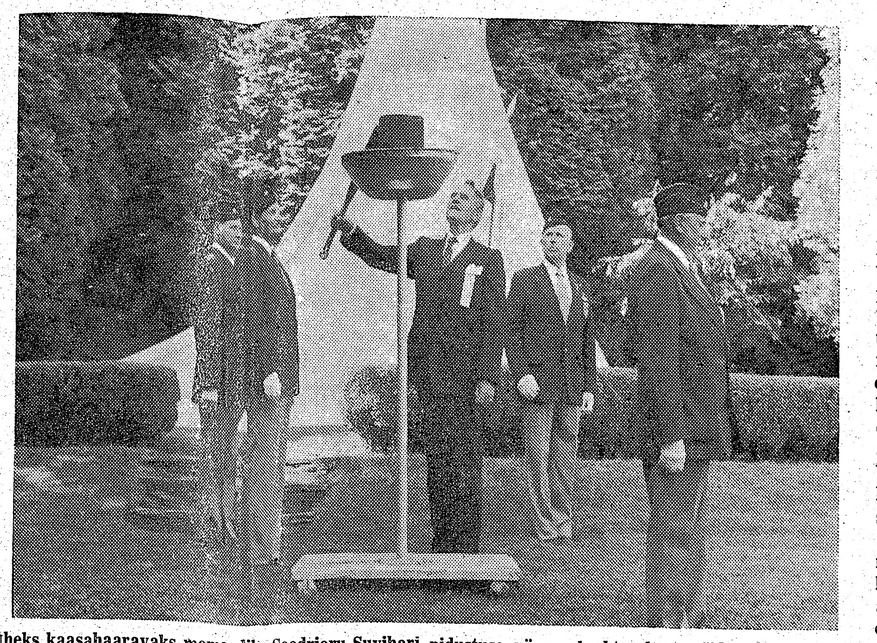

Üheks kaasahaaravaks momendiks Seedrioru Suvihari pidustuse päevasel aktusel on võidutule süütamine. Pildil Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo tuld süütamas Toronto ja Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühingute liikmete auvalves olekul. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaar

Kirjaoskamatus

President Reagan teostab praegu oma eel-valimiseelset propagandakõnede matka ja puudutab kõnedes Ameerika ühiskonna ja elu probleeme. Hiljuti oli tal kõne all Ühendriikide koolisüsteem, millega president sugugi rahul ei olnud. Ühendriikide rahvakoolid on oma tasemelt nõrgad ega valmista noori ette edasiõppimiseks ega ka eluks. President soovitas vanematel lapsed panna erakoolidesse, kus õpetuslik tase on kõrgem. See on aga võimalik ainult jõukamatel. Vaesemad rahvakihid peavad paraku leppima sellega, et nende lapsed saavad puuduliku hariduse.

Presidendi sõnavõtt sai kohe pärast seda ka tüüpiliselt ameerikaliku reaktsiooni. Üks äge naisõpetaja avaldas arvamist, et president on oma väljendustega kaotanud 1.700.000 häält (nii palju on õpetajaid USA rahvakoolides). Väljendus on tüüpiliselt ameerikalik selle poolest, et „õigus" on keeratud tagurpidi. Süüdi ei ole mitte kool, mis ei ole oma ülesannete kõrgusel, vaid president, et ta julgeb õpetajaid puudutada. Sama lugu nagu „toore" politseiga, kes kiusab „ausaid" kurjategijaid.

Ameerikalik haridussüsteem, mida iseloomustavad koduste ülesannete vähendamine, eksamite ja võistluste vältimine ning õpilaste koolist läbi „lohistamine" töötulemustest hoolimata, on tekitanud olukorra, kus õpilastel puudub elementaarne töödistsipliin ja oskus õppida, puudub huvi paremusele püüdmiseks ja valitseb hoolimatus koolitöö vastu, kuna läbi saab nagunii. Ülikoolidesse saabub noori, kes ei oska lugeda ega kirjutada, kellel puudub algeline õigekeelsus ja kes ilma tasku-elektronarvuti abita ei suuda sooritada kõige lihtsamaid matemaatilisi tehteid. Need noored kukuvad ülikoolist välja ja siirduvad „haritud" tööotsijatena tööameti ukse taha ning rahulolematute kodanikena tänavale valitsuse vastu demonstreerima. Nende jaoks ei ole ega saagi kunagi tööd olla.

Kanadas, eriti Ontarios, adopteeriti ameerika „kooliuuendus" sel ajal kui praegune Ontario peaminister Bill Davis (ise kooliõpetaja!) oli Robartsi valitsuse haridusministriks. Davist iseloomustatakse kui mugavat meest, kes ilmselt ei tahtnud koolisüsteemi saboteerida, vaid võttis asja oma elufilosoofia kohaselt. Kanadas saavutati sama efekt mis Ühendriikides — ka siin on kõrgkoolid hädas alg- ja keskkoolidest läbi lastud kirjaoskamatutega.

Davise valitsuse nais-haridusminister Bette Stephenson on oma tegevuse ajal vapralt parandanud olukorda Kanada koolipoliitikas — seda Davise heakskiidul. Katsetusi, rumalusi ja vigu hariduse alal ei saa aga tagantjärgi heaks teha. Igal aastal astuvad uued õpilased koolidesse, mõne aastaga on koolis käidud ja igal aastal astuvad uued lõpetajad ellu. Kedagi neist ei saa kooli tagasi saata uuesti õppima, liiati veel kui viga oli valitsuse poolt „organiseeritud".

Elektroonika-ajastu samm on kiire. Järjest uued tootmisharud lähevad üle elektroniliselt kontrollitud tehnoloogiale. Rohkem kui pooled „vana ajastu" töötajatest osutuvad uues süsteemis tarbetuteks — muutuvad töötuteks. Uus süsteem omakorda nõuab kvaliteetsemat personali. Mis hakkavad tegema need, kelle töökohad kaovad või kes puuduliku hariduse tõttu pole tööks kõlblikud? Neist saab tänulik materjal igasuguste rahutuste, demonstratsioonide ja ühiskondlike segaduste jaoks — Moskva ja eitea-kelle huvides. Neid olukordi nähes ja hinnates peame teadma, millest ja kuidas pahandus algas.

HJ

Uued sõnad, vanad teod

Kui N. Liidu KGB endisel ülemal Juri Andropovil õnnestus pärast Leonid Brehznevi surma kõiki kõrgema võimuredeli pulgale pürgivaid võistlejaid kõrvale tõrjuda ja partei peasekretäri positsioonile tõusta, siis ennustasid mitmed nimekad läänemaailma N. Liidu küsimuste eksperdid ehk nn. kremloloogid, et Nõukogude sise- ja välispoliitilises elus on oodata suuri muudatusi. Arvati, et Brezhnevi kivistunud ja ideedevaene poliitika on oma ajastu ära elanud ning nüüd tuleb aeg, kus uus mees hakkab värske vaimuga, suure energiaga ja uute ideedega maailma suuremat ja tugevamat kommunistlikku riiki juhtima ning läänemaailmaga uutel alustel mõlemale poolele vastuvõetavat koostööd rajama. Neid lootusi aitas märgatavalt tiivustada läänes levinud müüt, et Juri Andropov on poolest saadik läänеorientatsiooniga mees, kes põlgab isegi vene vodkat ja vene romansse ning eelistab nende asemel shoti viskit ja rock-muusikat.

Need olid ilusad unistused ja ennustused — kuid paraku valed.

Juri Andropov on nüüd N. Liidu kõrgema võimumehe positsiooni hoidnud juba üle poole aasta ning seda isegi märgatavalt kindlustanud, kombineerides endale partei peasekretäri positsiooni kõrvale ka vormilise riigipea — Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe-tiitli, kuid N. Liidu sisemises elus ja välispoliitikas on põhilisi muudatusi vähe märgata. See selgus eriti silmatorkavalt hiljuti toimunud kommunistliku partei keskkomitee ja Ülemnõukogu kokkutulekutel, kus tegevus arenes seniste standardplaanide ja kulunud võtete kohaselt.

Venemaal on viimasel ajal palju kõneldud ja ajalehtedes kirjutatud majanduselu elustamise ja porduktsiooni tõstmise vajadusest nii tööstuses kui ka põllumajanduses. Sellel liinil on asunud ka Andropov, kes on pidevalt alla kriipsutanud loodusvarade ebaefektiivset kasutamist, tagasihoidlikkust ja ettevaatlikkust uue tehnoloogia rakendamisel, töödistsipliini puudumist, parema planeerimise vajadust, kõrgema elustandardi poole pürgimist, senisest paremat toiduainete jaotamist, parema kvaliteediga tervishoiu teenindust ja sõda korruptsiooni vastu. Kuid partei keskkomitee koosolekul ei puudutatud neid küsimusi üksikasjaliselt, samuti ei olnud parteil Ülemnõukogule käe tõstmiseks esitada uusi ideid, läbimõeldud kavatsusi ja kaugeleulatuvaid plaane praeguste väärnähete kõrvaldamiseks. Kõik läks vana tuntud sammeldunud liini mööda — oli kriitikat, nurisemist ja ähvardusi, kuid parteil ei olnud midagi uut lauale panna ja olukorra parandamiseks ja kinnitamiseks anda.

Vana pehkinud vaim ja senised tavad võimutsesid ka pärast neid kõrgemate instantside koosolekuid. Vaevalt olid partei keskkomitee ja Ülemnõukogu liikmed laiali läinud kui ajalehtedes ilmusid suurte pealkirjadega artiklid, nõudmisega, et keskkomitee otsused tuleb ellu viia ning partei soovide kohaselt rakendada. „Ellu viijate" kätte oli antud aga ainult tühi koht, kust polnud midagi välja puistata ja rahva kätte anda, mis avaks uksed helgemale tulevikule ja tiivustaks nõukogude elanikkonda suurematele tööpanustele ja pingutustele. See oluliste otsuste puudumine ja ideede vaesus on jätnud läänеriikide vaatlejatele mulje, et vaatamata Andropovi sõnadele on jäänud loodetud põhilised muudatused nõukogude süsteemis tulemata ning elu jatkub endiselt Brezhnevi ajal omaks võetud lohisevas inertsi põhjal liikuvas stiilis.

Samal ajal kui keskkomitee lõpetas oma istungjärgu paadunud õhkkonnas, jäi selgusetuks, miks poliitbürood ei täiendatud uute liikmetega ning ei katsutud sinna pumbata värsket verd ja uusi elujõulisemaid liikmeid, kellest võiks loota, et nad paneksid asjad liikuma ning lõpetaksid praeguse letargia. Seda aga ei juhtunud. Poliitbüroo täiendamata jätmine on seda võõrastavam, et peasekretär Andropov on nüüd pärast Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe koha endale kombineerimist näiliselt N. Liidu täielik peremees ning on kõigi tunnusmärkide kohaselt suutnud oma rivaalid tagaplaanile suruda ning kõik võimuohjad enda kätte kiskuda.

Läänes arutatakse pikalt-laialt, miks Andropov ei kasutanud head juhust ning ei asunud poliitbüroo kokkukuivanud koosseisu täiendamisele uute liikmetega. Kuid selleks võib olla ka oma kaaluv põhjus. Suslovi, Brezhnevi, Kirilenko ja Pelshe näol on poliitbüroost kadunud Andropovi suuremad vastased ning poliitbüroo praegune 11-liikmeline koosseis ujub täielikult Andropovi sõiduvees. Andropov nähtavasti eelistab täielikult kindlat seljatagust ning ei riski võimutsentrumis uute nägudega, kes talle tulevikus võivad tülikaiks kujuneda.

Ja nii seisabki N. Liidu elanikkond pärast partei keskkomitee ja Ülemnõukogu laialiminekut endiselt lõhkise küna ees — riigi etteotsa on kerkinud haige mees, kes küll uutest suundadest räägib kuid kes neid ei ole võimeline rakendama.

K.A.

40 terroristlikku õppelaagrit

Kommunistlikud riigid treenivad terroriste — Terror oli peateemaks inimõiguste konverentsil Bernis

Inimõiguste ja enesemääramisõiguse Euroopa konverents pidas oma järjekordse kinnise istungi 9. ja 10. mail Shveitsi pealinna, Berni lähedal Muris. Konverentsi istungi teemaks oli „Terror, selle põhjused, ohud ja terrorismivastane võitlus".

Eestlastest võtsid konverentsist osa Elmar Reisenberg Saksamaalt ja Heinrich Mark Rootsist, kes esindas Balti Komiteed koos Bertil Häggmaniga. Referentideks olid parimad asjatundjad ülikoolidest, ametiasutustest ja antiterroristlikest üksustest Euroopast ja Ameerikast.

Konverentsi avas abipresident dr. E. Peyer, kes tervitas osavõtjaid ja külalisi, tõstes eriti esile välisriikide saatkondade esindajaid. Berni politseidirektor dr. H. Krähenbühl tervitas valitsuse poolt ja rõhutas, et terrorismivastases võitluses peame olema valvel, et demokraatlik õigusriik ei muutuks politseiriigiks.

Põhjaliku ülevaate rahvusvahelisest terrorismist, terrorigruppidest ja nende operatsioonipiirkondadest andis Rolf Tophoven Saksamaalt.

Referent väitis, et rahvusvahelise terrorismi taga on ligi üheksakümne protsendi ulatides Nõukogude Liit ja selle liitlased.

Nõukogude Liidu poolt juhitud terrorism on mittesõjaliste vahenditega peetav sõda „kapitalismi-imperialismi" vastu ülemaailmse kommunistliku hegemoonia saavutamiseks. See on kommunistide poolt juhitud terrorismi kaugem eesmärk. Nõukogude Liidus ja teistes kommunistlikes maades tegutseb 40 õppelaagrit terroristide väljaõpetamiseks. Sovet annab toetust terrorismile 200 miljonit USA-dollarit aastas. Nõukogude Liidu terrorismi taktika üheks põhimõtteks on, et terroristidena ei tohi esineda venelased või üldse Nõukogude Liidu kodanikud, vaid terroristide grupid tulevad organiseerida ja koolitada teistest rahvustest.

Soveti üheks olulisemaks ühenduslüliks maailmaterrorismiga on nn. PLO, kellel on terrorigrupid 20 riigis.

Kontakt PLO-ga käib suurel määral Bulgaaria vahendusel. KGB esindajail on nõupidamine Arafati PLO-ga kaks korda nädalas.

Nõukogude Liidu satelliitidest juhib Kuuba terrorikeskus terrorigruppe Lõuna- ja Kesk-Ameerikas. Põhja-Koreas ja Vietnamis töötavad õppekeskused Aasia jaoks.

Terrorismi keskused Euroopa jaoks tegutsevad peamiselt Pariisis. Oluline on teada, et Nõukogude Liit ei toeta mitte ainult vasakpoolseid terroriste, vaid ka parempoolseid, sest esialgne lähem eesmärk on tekitada rahutusi, paanikat ja õõnestada kehtivat stabiilset riigikorda. Ametlikult sanktsioneeritud terror toimub ärahüpanud agentide ja pagulasjuhtide vastu.

Vahest toetatakse ka omavahel rivaliseerivaid terroristide gruppe. Markantsemaks näiteks selles on hiljutine Arafati lähema nõuandja Issam Sartawi tapmine sotsialistide kongressil Portugalis. Palestiinlaste üks peaterroriste Abu Nidal tegi Sartawi tapmise teatavaks „suure rõõmuga".

Abu Nidal („Võitluse Isa") on endine lähedane kaastööline Arafatile, kuid valis selle liini, et Iisrael tuleb võita sõjaga, katkestas sidemed Arafatiga ja asus oma terroristidegrupiga tegutsema Iraagi ja Süüria tiiva all.

Iraak ja Süüria mõlemad saavad aga teatavasti sõjaväelist toetust Nõukogude Liidult.

Väga huvitava ja õpetliku ettekande pidas Paul B. Henze USA-st türklase Ali Agca kohta, kes teostas atentaadi paavstile 1981. a. mais. Ali Agca oli vaeste vanemate laps, väga andekas ja sooritas heade tagajärgedega eksamid ülikooli pääsemiseks, kus õppis psühholoogiat ja pedagoogikat. Terroristi väljaõppe sai PLO laagris. Ta mõrvas Türgi mõõduka ajalehe peatoimetaja, kes oma lehes pidas võitlust nii vasakpoolsete kui parempoolsete terroristide vastu. Kui Ali Agca arreteeriti pärast peatoimetaja tapmist oli „vaesel üliõpilasel" pangakontodes rahasumma, mis ületas 100.000 Rootsi krooni.

Agcal oli ühendus türgi maffiaga, kes hangeldas Bulgaariast relvi parempoolsetele ja vasakpoolsetele terroristidele.

Agca paigutati Türgi kõige kindlamasse vanglasse, kust ta põgenes. Kindlasti pidid selleks olema võimsad kaasaaitajad.

Pärast vanglast põgenemist elas Agca paar kuud Türgis ja läks siis Erserumist üle piiri Iraani. On kuuldud arvamusi, et ta läks Iraanist Nõukogude Liitu. Järgmisel suvel oli ta Bulgaarias, kus elas vale passiga kuus kuud Sofia kõige paremas hotellis. Roomas oli Ali Agca tihedas ühenduses Bulgaaria saatkonna ametnikega. Atentaadi ajal viibisid kaks Bulgaaria saatkonna ametnikku paavsti läheduses. Kogu atentaadi loos on aga eriti huvitav asjaolu, et Ali Agcat külastas Roomas Saksamaal tegutseva türgi parempoolse ühingu esimees ja lubas Agcale 2 miljonit liiri kui ta mõrvab paavsti. Ka Lech Walesa mõrvamine oli tehtud Agcale ülesandeks. See kõik toimus ajal kui Poola katoliku kiriku kardinal oli vähktõbisena suremas. Referendi järeldus oli — taheti likvideerida ühekorraga Poola demokraatliku opositsiooni kõrgem juhtkond.

Mainigem veel, et terroristide poolt omal ajal hõivatud „Lufthansa" lennuki vabastamise kohta Mogadishus andis ülevaate selle operatsiooni juht kindral Ulrich K. Wegener. Terrorismist Prantsusmaal kõneles komandant Jean-Louis Esquivie

ja Tel-Avivi ülikooli professor Ariel Merari tutvustas PLO operatsioonide plaane, mis sattusid juutide kätte Beiruti okupeerimisel.

Dr. J. Kurt Klein Bonnist rääkis terrorismi vaimsetest ja poliitilis-sotsiaalsetest põhjustest Saksamaal ja kindral Gustav Däniker Bernist käsitles antiterrori strateegia põhijooni. Kindral Dänikeri põhitees oli, mitte järele anda terroristide nõudmistele.

H. M.

Madriidis aktsepteeriti inimõiguste küsimus

30 kuud kestnud konverents hakkab lõpule jõudma

MADRIID — N. Liit on vältinud Madriidi konverentsil Ida-Lääne suhete katkemist ja aktsepteerinud lõpuks Lääne ettepaneku tulevikukonverentsiks, kus arutletakse perekondade ühendamise probleeme.

Viimase 30 kuu jooksul peetud läbirääkimistel Madriidis on Moskva alati järsult keeldunud Lääne vaadete aktsepteerimisest emigratsioonile, kui ainet tulevikukonverentsiks. N. Liidu esindajad on avalikult öelnud, et neile tähendab emigratsiooni mõiste reetmist.

Nüüd on siiski, seistes NATO-riikide ühise seisukoha ees, N. Liit lõpuks aktsepteerinud Hispaania poolt esitatud kompromissi plaani.

N. Liit saab mida nad otsisid — Euroopa riikide konverentsi, kus Ida ja Lääs räägivad relvastuse vähendamisest.

Vastukaaluks on N. Liit pidanud nõustuma 35 riigi inimõiguste konverentsiga. Sellest võtavad osa Ida ja Lääne blokid ja suuremad väljaspool olevat riigid, kes on osa võtnud Euroopa Julgeoleku ja Koostöö konverentsist Madriidis.

Inimõiguste konverents peetakse Kanadas, kes esimesena tegi ettepaneku selle pidamiseks. Raskeim punkt selles on emigratsiooniküsimus, aga N. Liit on näiliselt otsustanud,

et relvastuse vähendamise konverents, nende peamine eesmärk, on saavutamatu kuni nad ei aktsepteeri konverentsi, kus kommunistlike riikide keeldumine emigratsiooniks tuleks arutusele.

N. Liit on soovitanud, et Euroopa Julgeoleku konverents relvastuse vähendamiseks ja sõjaliste blokkide moodustamise üle algaks sügisel, enne NATO poolt antud tähtpäeva detsembris uute keskulatusega tuumarakettide asetamiseks Lääne-Euroopasse.

Madriidis arutlesid konverentsist osavõtvad riigid konverentsi lõpetamise tseremoonia küsimusi,

kus osavõtjaiks on ettenähtud välisministrid ja diplomaadid.

Lasteraamat suvepuhkuseks

Kooliaasta lõpul ilmus T.E.S. Täienduskoolide komitee väljaandel (nr. 17) M. Sillaotsa nooremaile lastele mõeldud jutustus „Trips, Traps, Trull". 1933—1936. a. Nõmmel kirjutatud jutustuses viiakse nelja-aastased kolmikud Tallinna, kus neil on mitmesuguseid seiklusi. Tallinnas on sel ajal laulupidu, mida poisid omamoodi läbi elavad ja suures rahvamurrus kaotsi lähevad. Suureks elamuseks on külaliste tulek, sõit Tallinna lähedale Klooga suvituskohta, kus nad külmetuvad ja haigestuvad. Aga kõik lõpeb hästi kolmikute viieaastase sünnipäevapeoga.

Mitu trükki läbi teinud noorteraamat on praegugi vananematu, kuigi poisid juba täiskasvanuina kuskil elada võivad. Nende seiklused aga viivad siinsedki noored vanemate või vanavanemate sünnimaale, kus seikluste taustal on iseseisvuseaegne Tallinn rahvusliku suursündmuse laulupeoga. Noortele ette lugedes saavad vanemadki mõnusa mälestuspildi kodumaast.

Khomeini lükkas tagasi rahuettepaneku

TEHERAN — Iraani usuline juht ajatollah Khomeini lükkas tagasi Iraagi presidendi Saddam Husseini ettepaneku vaherahuks muhameedlaste püha kuu Ramadhani ajal. Teherani raadio ütles Khomeini keeldumise põhjuseks asjaolu, et missugune mõistusega isik teeks seda, kui nüüd on jõutud punktini, kus tema jõud on surunud vastase põlvili ja on kantud raskeid ohvreid.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

16. ja 17. juulil.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

23. ja 24. juulil
dr. J. Marley, tel. 921-7777

Gröönimaa lahkus Euroopa Ühisturu liidust

STRASBOURG — Euroopa Ühisturu riigid nõustusid Gröönimaa lahkumisega kümneliikmelisest Euroopa Ühisturu organisatsioonist ja ütlesid, et talle antakse spetsiaalstaatus, nagu on teiste liikmete ülemere territooriumeil, näiteks Inglismaa Falklandi saared. Gröönimaaga tehakse uued kokkulepped, kus on ettenähtud tulevikusuhted. Gröönimaa, maailma suurim saar 50.000 elanikuga, hääletas möödunud aastal organisatsioonist lahkumise poolt, kuna EEC on peamiselt tööstuslik ja põllumajanduslik organisatsioon, millega Gröönimaal pole tegemist. Gröönimaa elab kalastamisest ja peab ise korraldama oma majandusallikate kasutamist.

Nõukogude viiuldaja hüppas Rootsi

STOKHOLM — N. Liidu viiuldaja Viktoria Mullova, kes oli esinemisreisil Soomes, põgenes üle piiri Rootsi. V. Mullova jagas 1982. aastal prestiižikat Tshaikowski võistluse auhinda.

Kanada esimene tööstusriikide hulgas

WASHINGTON — Tööstusproduktsioon tõusis Kanadas käesoleva aasta esimesel kolmel kuul 5,8% möödunud aasta viimasest veerandist, tulles sellega esimeseks tööstusriikide hulgas. Kanadale järgnesid Soome 4,7%, Norra 3%. USA-s tõusis tööstuse produktsioon 2,1%. Sellekohased andmed andis International Monetary Fund (IMF).

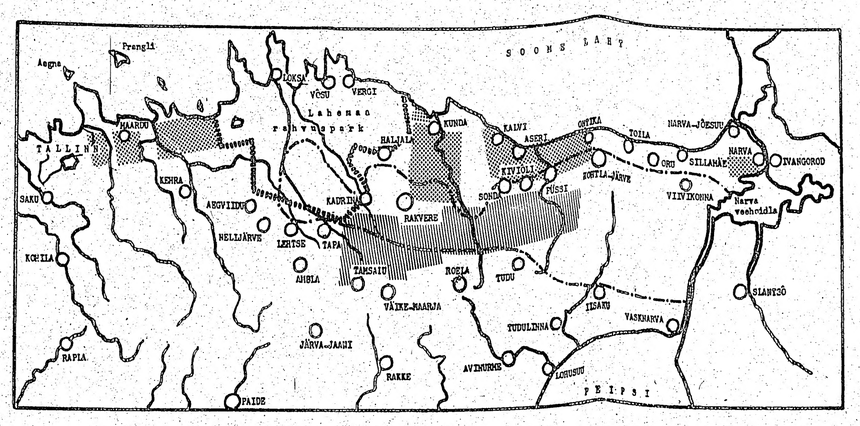

AHISTATUD PÕHJARANNIK. Põlevkivi rõõvkaevandamise all kannatav ja fosforiidi rõõvkaevandamiseks planeeritud piirkond Põhja-Eestis. Paremaks orienteerimiseks on kaart varustatud tähtsamate asulate nimedega. Tugev punktjooneline piir märgib Lahemaa rahvusparki. Punkt-kriipsuline joon äärestab põlevkivi-maardlate piirkonda, mille põhjaserval praegu toimub rõõvtootmine. Piirkonna lõunaserval on põlevkivi sügavamal ja praegu ei tasu kaevandamist. Täpikestega varjutatud laigud rannikul tähistavad põhjalikult uuritud fosforiidi-maardlaid, vasakult paremale: Iru, Maardu Tsitre-Valkla, Toolse-Rakvere, Aseri ja Narva. Allpool joonelise varjutusega reservis-seisvad ja vähem uuritud alad, näidatud ühe massiivina: Assamalla, Rakvere, Rägavere ja Kabala. Maavarade rõõvimisega ühenduses ja samaaegselt toimub elanikkonna koosseisuline muutmine. Vaba maailma poole pöördudes tuleks neid küsimusi käsitleda ühe tervikuna. (Vt. „Vaba Eestlane" nr. 49 ilmunud artiklile „Eesti loodusvara number üks — fosforiit").

Hävitustöö majandusliku edu sildi all

Kolme suurprojektiga muudetakse eestlased vähemuseks oma kodumaal

Nõukogude propaganda püüab selgitada kodu-eestlastele ja näidata kogu maailmale, et Eestimaad koheldakse erilise hoolitsusega, mis viib selle maa vastu majanduslikule õitsengule. Kolm suurprojekti, millel näiliselt ei ole midagi ühist, suurendavad Eesti elanikkonda kuni poole miljoni inimese võrra. Lasnamäe linnaosa väljaehitamine 200.000 elaniku jaoks, Muuga lahe „teraviljasadama" kujundamine nõukogude üheks suuremaks meresadamaks ja Põhja-Eesti muutmine suureks fosforiidikaevanduseks on tegelikult üks ühine projekt — Eestimaa rahvastikulise koosseisu muutmine. See lõikab jalad välis-eestlaste nõukogudevastasel propagandal, sest majanduslikku edu mõistetakse Läänes positiivse sammuna. Kodu-eestlastel kaob vähemusrahvuseks muutumisega kultuuriline eesõigus oma keelele, koolidele ja rahvuslikule omapärale. Lenini „tark rahvuspoliitika", millega venelased toidavad allutatud vähemusi, lakkab eestlaste jaoks olemast.

Mustamäe vene linnale lisaks toimub praegu Lasnamäel suur ehitusprojekt — nõukogude keeles „uute mikrorajoonide ekspluatatsiooni andmine", mille sihiks on suurendada Tallinna elanikkonda 200.000 võrra. Nii paljusid eestlasi ei ole kuskilt tulemas, pealegi ei ole eestlased eelitatud uute piirkondade elanikena. Lasnamäe linnaosa ehitustehniline teostamine on lihtne.

Pae aluspõhi moodustab vundamendi, mis ka kõige venelikuma ehitamise puhul on kindel.

Lasnamäe uuslinn on liikluse poolest kättesaadavam Muuga lahele kui Tallinnale. Ei ole mingit kahtlust, kellele ja milleks Lasnamäge ehitatakse — sinna asuvad elama Muuga suursadama teeninduseks ja kaitseks mõeldud inimesed.

Muuga suursadama ehitusprojekt ei arene kavakohaselt. Takistuseks olevat süvendamisel ilmnenud nähtus, kergesti kõrvaldatavad liivad ei jää sinna, kuhu neid juhitakse. Moodsa tehnikaga on igasugused nähted kontrollitavad, ainult ajatabelit tuleb muuta.

Muuga suursadam on ametliku versiooni kohaselt mõeldud Vene teraviljasadamaks ja seda otstarvet kriipsutatakse alla tohutute viljasilodega, mis domineerivad sadama rajatisi.

Viljasadama projekt jätab aga terve rea punkte lahtiseks. Hansa õitseaeg, millal Baltikumi vilja Tallinna kaudu Läände veeti, ei tule tagasi. Järelikult peab sadam olema vilja sisseveoks. Kus aga asuvad läänes need suured viljatootjad, kelle saadusi Muuga sadam võiks vastu võtta? Kas kavatseb Nõukogude Liit igavesti jäädа nälјamaaks, kelle musta-mulla-piirkonnad ei suuda rahvast toita ja kes oleneb ainult kapitalistlike maade vilja ülejääkidest? Normaalsed Vene viljasadamad peaksid olema väljaveoks Musta mere ääres ja sisseveoks Vaikse ookeani rannal.

Need mõttekäigud lubavad oletada, et viljasadama jutt on jällegi üks udu, millega sadama tõelist iseloomu püütakse varjata.

Mõistuspärasemaks tuleb pidada, et Muuga lahe sadam on tegelikult sõjasadam, või veel tõenäolisemalt eksportsadam, mille kaudu Põhja-Eestist kaevandatud fosforiiti paisata lääne turgudele. Silod on kasutatavad nii vilja kui ka fosforiidi jaoks, talviste raskete jääolude ajal toodangu säilitamiseks koguni vajalikud.

PRAEGUSED SADAMAD TALLINNA PIIRKONNAS

Tallinna piirkonnas liikujat üllatab juba praegu kaide ja sadamate rohkus ning nende kasutamise intensiivsus. Rannamõisa külje all asub endise kalurikolhoosi „Kakumäe Kaluri" sadam, mis kolhoosi likvideerimisega läks Ranna sovhoosi valdusesse. Järgnevad kalurikolhoosi „Majaka" sadam Kopli lare läänekaldal, Laevaremonditehase sadam Kopli poolsaare tipus, Tallinna uue kalasadama kaks silda — põhjakai Paljassaarel, lõunakai Sitsi mäe all, Tallinna sõjasadam (end. miinisadam ja proviandisadam), Tallinna vana kalasadam, reisijatesadam, suur kaubasadam, Pirita spordisadam ja Kirovi-nimelise näidiskolhoosi Miiduranna sadam Viimsi poolsaare läänekaldal.

Peale nende on rida sildasid, mille nimetusi ja täpseid asukohti ei tea, kuna need on piirivalve ja KGB valvepaatide käsutuses ja eraisikuile suletud.

Ükski neist sadamatest ei ole sobiv suuremate laevastikuüksuste vastuvõtmiseks ja uue suure sõjasadama projekt on motiveeritud. „Venelased ehitavad omale Läänemere-Tshushimat", öeldakse selle kohta — Kroonlinn sõjalise kaitsepunktina on jäänud liiga Leningradi jalgu.

Fosforiidi kaevandamise plaanidest, mis moodustab Eesti rahvastikulise hävitamise skeemi kolmanda osa, oli pikemalt juttu meie lehes varem ilmunud artiklis „Loodusvara number üks — fosforiit". Fosforiidi-kirjutise juurde mõeldud kaart, mis jäi välja ruumipuudusel, on lisatud käesolevale ülevaatele.

Uds

Jatkuv vajadus koostöö süvendamiseks

Elav osavõtt ERKÜ kokkutulekust San Franciscos

Lääneranniku Eesti Päevade raames toimus 1. juulil juba traditsiooniks kujunenud Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides lõunaosäök koos arutluskoosolekuga, kuhu olid kogunenud neliкümmend osavõtjat Ühendriikidest ja Kanadast.

Kohal olid üksteist neljateistkümnest ERKÜ Esinduskogu liikmest, kes viibisid Päevadel, kui ka neli esindajat Eestlaste Kesknõukogust Kanadas, Eesti Organisatsioonide Liidu Läänerannikul juhatuse liikmeid, endisi Esinduskogu liikmeid ja eesti seltside, koguduste ja võitlejate ühingute juhtkonda kuulunuid läänerannikul. Osavõtjate hulgas viibisid ka Kaljo Popp Ülemaailmsest Eesti Kesknõukogust, Ameerika Hääle Eesti osakonna juhataja Karl Laantee, Eesti Vabadusvõitlejate Liidu esimees Ylo Anson, ERKÜ juhatusest Maria Pedak-Kari ja Avo Piirisild, peavolinik looderannikul Eino Moks, Esinduskogust Gilda-Mall Karu, Urmas Kärner, Rein Luik, Uno Teemant. Kesknõukogust viibisid lõunal veel Henny Aruja, kui ka abielupaar Olljumid Vancouverist. Seekordne kokkutulek andis taas hea võimaluse vahetada hubases õhkkonnas mõtteid eestluse päevaprobleemidest ning koostööviisidest niihästi Ühendriikides kui ka Kanadas.

Koosolijatele ütles teretulemast ERKÜ peavolinik edelarannikul mag. Heino Jõgis, millele järgnes osavõtjate esitlemine.

ERKÜ esimees mag. Juhan Simonson oma lühemas kõnes märkis eriti neid häid sidemeid, mis seovad eestlasi ida- ja läänerannikult, Kanadast ja USA-st ühisele tööle kõigi eestlaste taotlusis Eesti vabaduse poole.

Vaadelnud kokkuvõtlikult ERKÜ tegevuse praeguseid eesmärke ning tulemusi, palus ta ERKÜ abiesimeest ja Ühendatud Balti Ameerika Komitee abiesimeest Mäido Karit, et ta tutvustaks nende jooksvat poliitilist tööd kuulajaskonnale.

Mäido Kari andis ajaliselt piiratud, ent siiski vägagi põhjaliku aruande ettevõtetest mitmel alal, mida teeb ERKÜ kas otse või koostöös teiste kesksete läti ja leedu organisatsioonidega peamiselt Ühendatud Balti Ameerika Komitee kaudu Washingtonis. Ta hindas senise tegevuse tõhusust mitme mõõdu järele, mainides ka jätkuvat vajadust koostöö süvendamiseks, eriti hiljuti loodud uute organisatsioonidega, mis üritavad läbi viia peagu samu sihte, kuid mõnevõrra erineva rakendusviisiga.

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas abiesimees Valter Pent oma sõnavõtus võrdles eestlaste keskorganisatsioonide tööd Kanadas ja USA-s, eriti aga koostööd teiste balti ja ikestatud rahvaste keskesindustega Kanadas, kelle organisatsiooniline struktuur mõnikord ei ühtu meie omadega.

See on vahest tekitanud raskusi kontaktide leidmiseks ning viljelemiseks kiiremate ühisettevõtete läbiviimisel, hoolimata heast tahtest mõlemal pool.

Temagi kinnitas aga USA ja Kanada eestlaste tugevat ühistunnet, mille alusel peaksid ka ESTO-84 suurüritused tuleval aastal Torontos hästi õnnestuma paljude eestlaste rohkel osavõtul.

Pärast mõningaid sõnavõtte ning lühikest arutelu lõppes kahe ja pooletunnine sõbralik koosviibimine ühise pildistamisega, mille järel siirduti vahetult teistele pärastlõunastele üritustele.

H. J.

EESTLASED ROOTSIS

⊕ Ajakirjanik Jüri Aus tähistas 25. märtsil 50. sünnipäeva. Ta on 25 aastat olnud „Eesti Päevalehe" toimetuse sekretär, jätkates seda tööd praegugi. Jüri Aus oli üks esimesi eestlasi, kes Rootsis saavutas ajakirjandusliku eriväljaõppe kõrgema hariduse nivool, lõpetades Göteborgi ülikooli ajakirjanduse fakulteedi. Ka tema tütar õpib Stokholmis ülikoolis ajakirjanduse eriala.

⊕ Rootsi eestlaste jahtklubi Nautici „Klub 17" korraldas juuni alul Stokholmis, Lidingöro Värdshusi rannal purjelaua liuglemise kursuse. Kursus oli mõeldud kõigile, kes olid huvitatud lauapurjetamisest. Eelteadmisi polnud vaja, kuid ujumisoskust peeti soovitavaks.

⊕ Astronoomidel Tarmo Ojal ja Hans Rickmannil, kes töötavad Kvistabergi Observatooriumis Upsala läänis, õnnestus fotografeerida taevakeha, mis osutus komeediks. Seda oli võimalik näha pikksilmaga maikuu teisel nädalal.

⊕ Agr. dr. Jaan Teär, kes töötab Alfa Lavali esindajana Harare linnas Zimbabves (end. Rodeesia) viibis mai algul paar nädalat Tumbas, et võtta osa firma 100 a. juubelipidustusist.

⊕ Maalikunstnik Enn Säinas sai Upsala kultuurinõukogu stipendiumi edasiõppimiseks ja materjali muretsemiseks. Stipendiumi suurus on 3.300 kr. (ca $550).

⊕ Arhitekt Paula Delgeherie Pariisis tähistas hiljuti oma 80. sünnipäeva. Juubilar on esimene eesti naisarhitekt, kes sai oma eriharduse Ungaris ja on töötanud kogu aja Pariisis. Pr. Delgeherie on tänini aktiivne liige Pariisi Eesti Seltsis, kus tähistati ka tema juubelisünnipäeva.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!
Odavad laenud kaasmaalastele
Informatsiooniks helistada:
465-4659

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2005, kell 3—5 p.l.

KÜTTED
★ Uued ja parandamine ★ ÕLI ja GAASIAHJUDE vahetamine ★ Korstnate voodrid (chimney lining) ★ Veetorude parandamine. ★ Mõõdukad hinnad, oskustega töömehed.
ROLAND KULLIK — Tel. (416) 275-1280

KATUSETÖÖD
TARMO SEPA — tel. (416) 425-5075
SEPA HOME IMPROVEMENTS
Metro Lic. B-5374

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$48.—	$58.—
Poolaastas	$26.—	$31.—
Veerandaastas	$14.—	$16.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:			Väljaspool Kanadat:
aastas	$52.—	+	$39.—	$44.—
poolaastas	$28.—	+	$19.50	$22.—
veerandaastas	$15.—	+	$ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $52.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

KALLIST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

OSVALD ÕUNPUU'd

sündinud 24. detsembril 1908 Saaremaal
surnud 6. juulil 1983 Vancouveris

mälestavad sügavas leinas

abikaasa MARIE
poeg EVALD perekonnaga
poeg HANS perekonnaga

„Ainult see kestab,
mis armastus teind!"

OOTAMATULT LAHKUS MEIE HULGAST

OSVALD ÕUNPUU

Sündinud 24. detsembril 1908 Saaremaal
Surnud 6. juulil 1983 Vancouveris, B.C.

NÕMME, VALDUR ja ALICE
REI, ALEX ja LEIDA
KELDER, RICHARD ja RITA
PROOS, JOHN ja LYDIA
TRUU, EDUARD ja ERNA
TAKKIS, ISAK ja ENDLA
LIIVA, HUGO perega

Mälestus Sinust ei kustu —

Puhka Jumala rahus!

ARMAST JUTLUSTAJAT

OSVALD ÕUNPUU'd

mälestavad

IDA ja JOHN VINK
AASA ja VILLI VINK perega
HELBE ja HARRY MULD perega
LYDIA ja ERICH NAANO

KALLIST KAASMAALAST JA TUBLIT TÖÖMEEST

VÄINO KALDMA't

sündinud 27. aprillil 1923 Põlvas
surnud 5. juulil 1983 Sault Ste. Maries

„Tegu kaunis jääb hiilgama
veerevate aastate voolus,
kestvam kui saatuse öö,
tõuseb ta järele au . . ."

mälestab sügavas leinas ja avaldab kaastunnet perekonnale

SAULT STE. MARIE EESTI SELTS

KAUAAEGSET ARMAST SÕPRA JA ENDIST KOOLIÕPETAJAT

õpetaja VÄINO KALDMA't

sündinud 27. aprillil 1923 Põlvas
surnud 5. juulil 1983 Sault Ste. Maries

mälestavad leinas

ALIIDE RAUK ja
UDO perekonnaga Sault Ste. Maries
ARVI perekonnaga Calgarys
HILDA ja REIN HEINLAID ja
ANNE-MARIE perekonnaga Austraalias

Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu kauaaegset peasekretäri ja tulihingelist eestlast

Eduard Vallaste't

mälestab sügavas leinas

EESTLASTE KESKNÕUKOGU
KANADAS

Leinateateid

Stokholmis suri 20. märtsil kapten-major Mihkel Kõvamees, sündinud 15. augustil 1891 Muhus.

Örebros, Rootsis, suri 9. märtsil Rosalie Heinsoo, sündinud 8. augustil 1895 Hiiumaal.

Helsingborgis, Rootsis, suri 12. märtsil Enna Lindvall, sündinud 18. jaanuaril 1938 Saaremaal.

Tallinnas suri 25. veebruaril Marie Kiibits-Jaani, neiuna Akmael, sündinud 28. juunil 1901 Nissis.

Armast koguduseliiget

LEMBIT TAMM'e

sündinud 23. veebruaril 1911
surnud 2. juulil 1983

mälestavad

EESTI ÜHENDATUD KOGUDUS
VANCOUVERIS,
JUHATUS ja JUTLUSTAJA

Ilm. 21:4

Armastatud ja lugupeetud endist koguduse jutlustajat

OSVALD ÕUNPUU'd

mälestavad

EESTI ÜHENDATUD KOGUDUS
VANCOUVERIS,
JUHATUS ja JUTLUSTAJA

Ilm. 14:13

Head sõpra

JUTLUSTAJA

OSVALD ÕUNPUU'd

mälestavad kurbuses

MAIDA ja JAAN KOPPEL
MARIE MILLER
MARTHA ja MICHAEL MÄND
LIINA MÜÜRIPEAL
IRENE ja RUUDI OLLJUM
ELSA ja FERDINAND SOIDE
SALME KIRITSE
VALLY ja ARTHUR TREIKELDER
OLGA ja JOHAN RANDSALU

Kristus on
ülestõusmine ja elu.

Armast vilistlast

LEONHARD KONDOR'it

sündinud 17. novembril 1905 Viljandimaal
surnud 6. juulil 1983 Vancouveris, B.C.

mälestab leinas

KORPORATSIOON VIRONIA

Igavikku lahkunud armast

MAGDALENE TIEMAN'i

mälestavad leinas

MEERI ja JOHANNES

Armast

MAGDALENE TIEMAN'i

mälestavad leinas

JOHANNES ja ELFRIEDE JEETS

Armast unustamatut tädipoega

LEMBIT TAMM'e

leinavad

VANDA SHM lastega Rootsis
ERICH ALLIK abikaasa ja lastega USA-s

II Korintl. 5:1

Väino Kaldma tähelend

IN MEMORIAM

Pastor Väino Kaldma sulges raske ja kurnava haiguse käes oma silmad 5. juulil s.a. Sault Ste. Marie linnas. Ta sai 60 a. vanaks ja sai teenida Sudbury ja Sault Ste. Marie kogudusi ordineeritud õpetajana kõigest ühe aasta ja 15 päeva.

Kui taevatäht kukub ja lühike helendav juga ta teed märgib, siis rahvatarkus õpetab lausuma soove, mis pidid täituma. Inimene mõtleb oma õnnele, ta ei mõelnud taevakeha surmale, mis õnne tõi. Õp. Kaldma lühike teenimise aeg oli nagu meteoori helendus ja siis kustumine. Aga selle lühikese ajaga ta tõi teistele head ja ilusat, ta kuulutas sõnumeid taevast.

Väino Kaldma sündis Võrumaal talulapsena Põlva kihelkonnas 27. apr. 1923. aastal. Lõpetas seal algkooli ja kevadel 1941 Võru linna gümnaasiumi. Teises maailmasõjas on võidelnud Narva pataljoni ridades ja kannatanud vangipõlve raskusi Venemaal. Sealt päästnuna töötas Belgias söekaevurina ja Kanadas metsa- ja terasetöölisena. Ta on pidevalt täiendanud oma haridust ja jõudis viimaks Soome-Eesti pensionäride korterimaja mänedzeri soliidsele positsioonile, ikka Sault Ste. Marie linnas.

Abiellunud Saksamaal 1946. aastal Alviine Eibach'iga, millisest abielust on sündinud 5 poega ja 3 tütart, kelledest enamus on jõudnud juba iseseisvale elujärjele. Lisaks on neil veel üks kasupoeg.

Kaldma on paistnud silma väga tugeva usulise joonega. Ta oli õp. Elmar Petersoo surma järele Sault Ste. Marie eesti koguduse leeriõpetuse andmise jatkaja, mida tegi silmapaistva osavuse ja tagajärjega. Kui Usuteaduslik Instituut alustas oma tegevust 1978. aastal, siis Väino Kaldma oli esimesi seal õppimas. Ta ise lausus: „Ma ei tea kui kaugele ma jõuan, aga ma püüan". Ta püüdis innukalt ja 4-aastase töö järele ta lõpetas akadeemilise õpingu. Ta oli populaarne teiste seas ja valiti üliõpilaste poolt nende juhiks. Ka oma ümbruskonnas ta oli väga populaarne ja valiti seal Eestlaste Kesknõukogu liikmeks, millisel kohal püsis kuni surmani.

Prooviaasta ta pidas oma kodukoha koguduses Sault Ste. Maries õpetaja Udo Petersoo juhendusel ja 20. juunil 1982 ordineeriti ta kirikuõpetaja ametisse Torontos eesti piikopi poolt. Juba enne valis Sudbury eesti kogudus tema üksmeelselt, ilma ühegi vastuhääleta, oma õpetajaks ja kinkis temale ametiristi. Sama aasta sügisel ta seati pidulikult sellesse ametisse.

Ka ta elukoha kogudus valis ta oma õpetajaks Sault Ste. Maries. Väino Kaldma on andnud mehise isiksuse kuju ja on näidanud kuidas hoolimata rasketest elutingimustest sõjas, sõjavangis, söekaevurina, metsatöölisena või terasevabrikus, võib püüdlik mees tahtejõuga edasi jõuda. Võib koguni oma noorpõlve unistused realiseerida ja selle juures veel suure perekonna üles kasvatada. Iga heatahtlik eestlane oskab seda kõrgelt hinnata.

Kõigil, kes Väino Kaldmat lähemalt tundsid, on kahju, et ta elu nii järsku pidi katkema. Me ei oska vastata küsimusele, miks see nii pidi olema, aga teame, et õp. Kaldma võttis seda usuga ja jättis Jumala teada, mis inimesel on üle jõu.

Neljapäeval, 7. juulil, suure rahvahulga osavõtul Kanada praost Andres Taul pidas lahkunu matuseteenistuse Soome kirikus Soo linnas, kus eestlased peavad omi jumalateenistusi. Eesti kogudus pakkus pärast talitust kohvi ja järgmisel päeval muldasängitamise järele soome korterimaja daamid andsid peied oma armsale mänedzherile. Praost Tauli, kes kõneles piiskopi ja eesti koguduste nimel, assisteerisid õp. Albert Roost ja kohalik soome pastor. Ka Kanada Sinodi esindaja ning koguduste ja seltside esindajad ütlesid lahkunule omad siirad tunnustussõnad. Leinavale abikaasale ja lastele avaldasid inimesed oma siiraid armastusé ja osavõtu tundeid.

Eesti kirik paguluses sai vähe aega selle andeka mehe kaastööd, aga tema isik oli õilis, ta töö oli andumusega tehtud ja ta elu oli tähelend, mis kustus ruttu, kuid andis teistele säravat eeskuju, julgust ja kristlikku tunnistust.

Eesti Kirik ja tema kogudused toetavad leinajaid oma palvete ja armastusega. Lahkunule endale hüüame tänu ja jällenägemist ülestõusmises.

Karl Raudsepp

Kapten-major V. H. Puurand surnud

Austraalias, Brisbanes, Qld. suri 12. juunil end. E.V. mereväe leitnant Verner H. Puurand, sünd. 1904. a. Narvas. Kadunu teenis E.V. allveelaevastikus, olles nende ehitamise ajal komandeeritud koos teiste eesti mereväelastega Inglismaale ehitamist jälgima. N. Vene okupatsiooni järele võeti mõlemad Eesti allveelaevad Vene mereväe alluvusse. Eesti ohvitserkond vallandati. Teenistusse jäid sundkorras üksikud, nende seas ka V.H. Puurand, kellel õnnestus aga sõja alguosas tagasi põgenemine kodumaale. Põgenikupõlves Saksamaal oli ta pärast töökompaniide loomist mag. W. Niiluse(†) otsesel hoolitsusel hiljem sideohvitseriks töökompaniide ja USA armee vahel, kellena ta sai palju aidata endisi võitlejaid. Oma kontaktide tõttu õnnestus tal suuresti abistada ka sõjavangi sattunud eestlasi. Tema otsesel hoolitsemisel pääseti laagritest välja.

Veetnud põgenikuaastad Geislingeni laagris, emigreerus ta sealt esimeste seas Austraaliasse, kus tal oli ees sugulasi. Seal lõppeski nüüd kadunu elutee. Akadeemiliselt kuulus kadunu agronoomina Korporatsioon Ugala vilistlasperre.

Aleksander Vardi surnud

18. juunil suri maalikunstnik ja „Pallase" õppejõud prof. Aleksander Vardi (aastani 1940 Bergman). Lahkunu oli sündinud 4. septembril 1901 Tartus. Aastal 1919 astus just asutatud „Pallase" kunstikooli, mille lõpetas 1926. Viibis mitmed aastad välismail. Pärast teist Pariisi-sõitu kujunes temast eesti impressionistliku maalikunsti järjekindlamaid esindajaid. Tema loometöös on viljakamad 1930. aastate teine pool ja 1950/60. aastate vahetus. A. Vardi loomevõime oli erakordne, ta esines Tartu näitustel alates 1921 kuni tänavuse kevadnäituseni. Pedagoogitegevus kestis 1950. aastani.

Vardi varasemaile teoseile on iseloomulik asjalik plastiline vormikäsitlus. Pärast 1930. aastat peen varjundirikas koloriit ning impressionistlik õhu- ja valgusekäsitlus; alates 1960. aastast ilmneb erksavärvilist abstraktset kujundlikkust.

Roman Timotheus surnud

9. juunil suri eesti väljapaistev portretist ja puuskulptor Roman Timotheus. Lahkunu oli sündinud 27. detsembril 1895 Harjumaal Sausti mõisas. Astus 1921. a. „Pallase" kunstikooli. Pärast pikaajaliste õpingute lõpetamist (aastal 1938) oli õpetajaks Tartu Riiklikus Kunstiinstituudis ja Tartu Kujutava Kunsti koolis. Hoolimata kõrgest east, tegutses ta kuni viimase ajani aktiivse loovkunstnikuna. Tema viimane näitus toimus kunstniku 85. sünnipäeva puhul Tartus 1980. a.

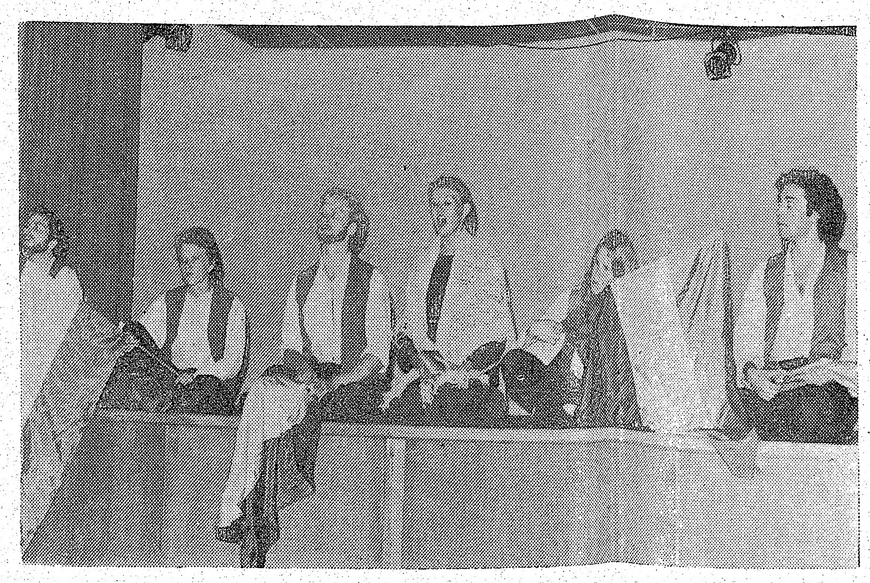

Tegelasi Karavanipidustuse ajal Tallinna paviljonis esitatud Elmar Maripuu näidendis. Pildil vasakult autor ja lavastaja E. Maripuu, Linda Lõhmus, Andres Truuvert, Heily Niidas, Epp Naelapea ja Alan Teder. Foto: Vaba Eestlane

„Auraamat" läheb trükkimisele

Eesti Ohvitseride Keskkogu juhatus New Yorgis pidas oma järjekordse koosoleku, mida esimehe major J. Edori haiguse tõttu juhatas ltn. O. Uusima. Sellel langetati lõplik otsus, mille kohaselt asutakse tegema ettevalmistusi kommunismi ja sõdade ohvriks langenute Auraamatu trükis avaldamiseks.

Auraamatu eeltöid tegi pikemat all on olnud rida isikuid, kelledega aega andmete kogumisega ja nende liigitamisega kapten A. Kurgvel, kes teatavasti hiljuti suri. Tema tööd jatkas nende lõpetamiseks major H. Uus.

Esialgsete andmete kohaselt kavandatakse raamatut trükkida vähemalt 2000 eksemplari,

tuues selles andmeid Eesti vabaduse eest ja N. Liidu okupatsiooni ning kommunismi ohvriks langenute nimed alates ajastust pärast 1. dets. 1924.

Raamatu üldmahuks arvestatakse esialgselt 450 lk. kusjuures raamatu hinnaks kalkuleeritakse $15. Selles tuuakse andmeid ümmarguselt 25.000, peamiselt kommunismi ohvriks langenud eestlaste kohta.

Et see suur ja ajalooliselt äärmiselt vajalik töö saaks trükis avaldatud,

selleks loodab keskkogu saada toetust kõigepealt kõikidelt Ohvitseride Kogudelt ja Võitlejate Ühinguilt üle kogu maailma.

Teiseks loodetakse ka üksikisikuilt saadavaile annetusile.

Raamatu esialgne eelarve on koostatud $25.000 piirides. Selle suure töö läbiviimiseks on vajalik ka toimetaja leidmine, kes abistaks kogu ettevõtte lõpuleviimist. Kõne all on olnud rida isikuid, kelledega astutakse läbirääkimistesse.

Annetused ja teistlaadselt laekunud summad Auraamatu trükkimiseks palutakse saata

E. Ohvitseride Keskkogu laekurile Heino Tammerk'ile

aadressil: 138 Oakland Ave., Tuckahoe, N.Y. 10707, USA. Tel. (914) 961-9353. Tshekid palutakse kirjutada: „The Central Assc. of the Estonian Officers in the USA" nimele. VES

Pedagoogide surmateateid kodumaalt

Eestis on pika ja raske haiguse tagajärjel 10. mail surnud pedagoog Tõnu Paomets (end. nimega Anton Burmeister). Ta oli sündinud 3. nov. 1911 Hiiumaal. Lõpetas Läänemaa Õpetajate Seminari viimases lennus a. 1932, töötades seejärel Lihula alg- ja keskkoolis, Tallinna Pedagoogiumi harjutuskoolis ja lõpuks pensioneerimiseni Haapsalus.

Tallinnas suri 6. mail õpetaja Nikolai Remmel, mitmete eesti keele õpikute autor ja kaasautor. Ta oli sündinud 14. mail 1908. Maeti 11. mail Tallinna Metsakalmistule. EPL

Kalamehed võistlesid Simcoe järvel

Laupäeval, 9. juulil, korraldas Eesti Kala ja Jahimeeste Selts Simcoe järvel, Royal Beachi ja indiaanlaste saare vahel, hooaja teise kalapüügi karikavõistluse seltsi 25. aasta juubeli rändkarikale ja seltsi poolt väljapandud auhindadele.

Royal Beach on erarand ning võõrastel ei ole seal luba liikuda ega ka paate järve lasta. Mõnel osutus see siiski võimalikuks tänu asjaolule, et selle eraomandi kaasosanikeks on mitmed kaaseestlastest seltsi liikmed.

Ilusa ilma tõttu oli kella seitsmeks hommikul kogunemise kohta tulnud arvukalt kalasportlasi, kus seltsi esimees Riko neid tervitussõnadega vastu võttis ja võistluse tingimused teatavaks tegi. Võistlus algas kell 8 hommikul ja kestis neli tundi.

Seekordne võistlus oli eriti põnev ja kujunes „riikide" vaheliseks võistluseks, kuna sellest võttis külalistena osa ka kaks kaasmaalast naaberriigist, Buffalo Eesti Kalaspordiringi asutajadliikmed Uno Sassian ja Robert Kirs.

Ka Seedriorult olid esindajad kohal. Peale võistluse koguneti Royal Beachis elava seltsi varahoidja F. Aadli õuele, kus toimus seltsi esimehe ja juhatusliikmete poolt saagi lugemine ja kaalumine.

Kontrollimisel selgus, et 24 võistlejat olid paati „tirinud" 14 havi ja ühe bässi. Oli õnnelikke, kes said saagiks koguni kolm kala. Raskeima havi — 2 kg 650 g oli püüdnud O. Luukas, kes omas 25. aasta juubeli rändkarika ja seltsilt individuaal-auhinna. Teiseks tuli A. Koppel — 2 kg 645 g havi ja kolmandaks H. Kask — 2 kg 480 g havi. Mõlemad said seltsi poolt välja pandud auhinna. Neljandaks oli Tiiu Tralman. Eriauhinna bässile võitis E. Martinson.

Pärast auhindade jagamist maitsti viinivorste mida oli „kuumutanud" F. Aadli, „jahimeeste" joogi eest hoolitses seltsi abivarahoidja A. Lukk.

Võistlus kujunes osavõtjatele meeldivaks suviseks väljasõiduks ja meelelahutuseks, kuid ka sõpradega kohtamiseks.

J. S-gi

„Esivanemate hääled" tulid ja võitsid Lääneranniku

Lääneranniku Eesti Päevade teatrietendusina San Franciscos pakuti kaks lavastust, mõlemad külakostina Torontost. Neist Toronto Noorte Teatriansambel tõi lavale Elmar Maripuu omaloomingu ja äsja Torontos Karavanipidustusil inglise keeles korduvalt mängitud „Ancestral Voices", mis esitati sama tegelaskonna poolt ka San Franciscos, lisaks ingliskeelsele versioonile aga ka eesti keeles pealkirjaga „Esivanemate hääled".

Teiseks lavastuseks oli Kanada Eesti Teatri „Leegitsev süda", Rein Andre dramatiseering August Gailiti samanimelise romaani järgi, millest kirjutis järgneb hiljem.

„Esivanemate hääled" üllatas õige mitmeti. Kui Torontos korduvalt inglise keeles mängitud lavastus andis küllaldasel määral lavavilumust ja tekstiunustuse korral oli kerge puuduv improviseerida, siis eesti keel selles osas võinuks valmistada raskusi, ent midagi taolist märgata ei olnud. Diktsioon ja kuuldavus olid head, vaid üksikuil tegelasil võis tunduda hääldamis- ja aktsendilünki. Tõenäoliselt puudus tegelaskonnal selle viimistlemiseks ja viimaseks aktsendilihviks Karavani-esinemiste ajal lihtsalt aeg ja üldmulje keelelisest küljest üllatas üle ootuste.

„Esivanemate hääled" näidendina oli Elmar Maripuult kahtlematult nõudnud suurt tööd ajaloolise tagapõhja ning sündmustiku tundmisel ja oli jaotatud nelja eriossa: I — Shamaan, II — Katkuaastad, III — Laululinnu surm ja IV — Huligaanid, mis on mängitavad ka täiesti iseseisvaina.

Dramaatiline pinge oli saavutatud igas osas ja lisaks sellele väärib väljatõstmist Elmar Maripuu kui lavastaja eriline leidlikkus ja ühtlaselt hoitud kiiretoimeline tempo.

Tegelasi oli näidendis kümme, kes kõik kordamööda mängisid mitmeid erinevaid osi. Tähestikulises järjekorras olid esinejad Heli Kivilaht, Linda Lõhmus, Toivo Makk, Elmar Maripuu, Epp Naelapea, Heily Niidas, Tiina Norheim, Rein Tammisto, Alan Teder ja Andres Truuvert.

Esitatu oli täiel määral ühtlane ansamblimäng paljude jõuliste massistseenidega vaatamata sellele, et massistseenideks tegelaste arv oli vähene. Kasutusel ei olnud n.n. staari-süsteemi, vaid iga näitleja sai esineda vajadusekohaselt nii massi- kui ka üksikesinejana, kusjuures esitatud oli ka üsna arusaadavat poliitilist satiiri, mis omakorda lisas näidendile elevust.

Kõigi eelduste kohaselt kujunes parimaks esinejaks siiski Elmar Maripuu oma lavavilumuse, loomuliku ande ja eelkooli tõttu. Head olid teisedki, nagu Heily Niidas Lydia Koidulana, kes oma luuleridade lugemisele kaasa elas loomulike pisarateni, Andres Truuvert mitme erineva karakteri kujundamisel, Alan Teder oma jõulise häälekasutamisega ja mitmed, mitmed teised.

Lavastuslikust küljest oli „Esivanemate hääled" eesti teatreis uudsus, teataval määral eksperiment, mida küllaldaselt kasutusel on viimasel ajal kutselisis teatreis. Lavapildi ja tegelaskonna välimuse kiireks vahetamiseks oli Elmar Maripuu kasutanud leidlikke ja sageli lihtsaid vahendeid, nagu oli seda punasest sametist kantava eesriide tarvitamine, mille tagant ilmus uusi ja uusi stseene, kusjuures tegelaste karakteri muutmisel eriline koht oli iselaadi peakattel, nagu kiiver, nokatsmüts või miilitsavorm, kaabu või rätik või midagi muud.

Küünalde süütamise sümboolika — valgus antakse edasi käest kätte — kordub mitmes stseenis ja eriti mõjub vaatajasse see, kui L. Koidula oma rahvale tuleb valgust tooma küünalde süütajana.

Valgustus, helitaust ja kostüümid — kõige kohta võib väita, et see polnud tavaline, oli uudne ja eriline. Selliste kiirete stseenivahetuste puhul on suur ülesanne ja täpsus vajalik inspitsiendilt, lavataguselt tehniliselt korraldajalt, keda tavaliselt harva meeles peetakse ja kelleks Torontos oli Lembitu Ristsoo, Lääneranniku Eesti Päevade kavalehel ei olnud inspitsienti märgitud.

Meeldejäävaimaiks stseeneks olid mäss Mahtras 1858. a., juubelilaulupidu 1969. a., kus miilitsa ainsa nii tähendusrikka käeviipega lämmatatakse meie isamaalaul kommunistliku muusikaga ja lõppstseen tänapäevast. Selles viimases otsitakse jõude, mis meie ikestatud rahvast veel aidata saaks. Lootust ei saa siin siiski panna ei dissidentidele, ei intelligentsile, vaid — pika pausi järele järgnenud tõesõnale — ainuke lootus on meie noored. See on väga võimas lõppakord. Selles on suur lohutus vanemale generatsioonile ja äratundmine kõhklejaile.

Oleks ennatu väita, et ettekantu oli täiuslik, ent võib siiski öelda, et see oli meie noorema teatrigeneratsiooni suursaavutus. Arenguks ja edasipürgimiseks on ees veel rida uusi võimalusi. „Esivanemate hääled" oleks ehk võinud, kui I osa olnuks pisut enam kärbitud ja võib-olla üldsusele vähetuntud shamaani asemel käsitletud vanade eestlaste enamtuntud hiie- ja usukombeid. Eesti Vabadussõda nõudnuks enam käsitlemist. Ka võib tekkida kaksipidi arvamusi mõningate satiiriliste osade vajalikkuse või ärajätmise kohta.

„Esivanemate hääled" oli üks ääretult huvitav ja uudne looming. Ettekantuna aitab see ehk meie noortel toetada mõtet oma juureotsinguist, oma rahvast, kelle juured ulatuvad ürgaega tuhandeid aastaid tagasi ja kelle võitlus iseseisvuse eest on olnud peaaegu alatine ja aegade pikkune.

Vaid haruharva avaldab eesti teatripublik lavaloomingu eest tunnustust saalitäielt püstiseisvalt auditooriumilt kestva aplausiga. „Esivanemate hääled" etendusel tehti seda.

LY KRABI-PARMA

Väiksemaid REMONTTÖID majade juures: elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, klosetid jm. Helistage — J. MEIUSI 225-3283

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

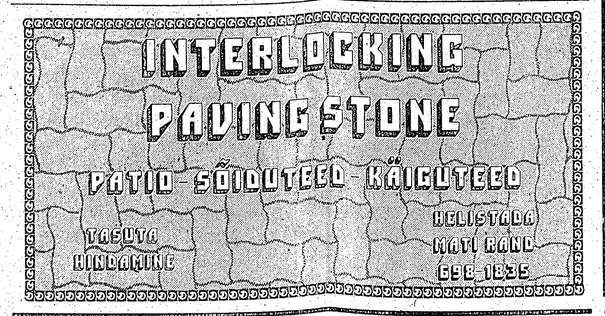

The Finnish Place
5463 Yonge St. Willowdale M2N 5S1
(Finchi lähedal) — Tel. 222-7575
TOIDUAINETE ja KINKEÄRI
Kodu ja suvila jaoks kõrgekvaliteedilised ja maitsekad sööginõud, potid, saunalinad, seebid, kummisaapad, soome grammofoniplaadid jm.
— IGAL NÄDALAL ERINEVAD TARBED VÄLJAMÜÜGIL —
Avatud: teisip., kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9—4.
Suvel esmaspäeviti suletud.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251
Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi.
Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

Hillside Bakery and Delicatessen
2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen
Värsked saadused iga päev —
Kõik delikatessid saate meilt
Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
Esmasp. suletud.

SPORT

XVI USA Lääneranniku Eesti Päevade noorte olümpiaad

Spordimängud peeti 27.—29. juunini 1983 San Francisco Riikliku Ülikooli maa-alal, väljaarvatud täpsuslaskmine, mis toimus Pacific Rod & Gun Klubis. Noori osalejaid oli 27 poissi ja 16 tüdrukut; neist 21 oli etteregistreeritud. Pealtvaatajaid-ergutajaid oli sõrmedel ülesluugeda, sest osa noortevanemaist oli abistajateks ja kohtunikeks.

KERGEJÕUSTIK

60 m

Esikohtade tulemusi poistele ja tüdrukutele.

Poisid

8 a.—alla — Jaan Sokolowski 10,4.
9—10 a. — Aleks Kask 9,6.
11—12 a. — Thomas Vilms 8,8.
13—14 a. — Andres Urv 8,8.
15—17 a. — Tom Lipping 7,8.

200 m

8 a.—alla — Jaan Sokolowski 36,3.
9—10 a. — Aleks Kask 30,5.
11—12 a. — Thomas Vilms 29,2.
13—14 a. — Andres Urv.
15—17 a. — Tom Lipping 26,3.

1000 m

9—10 a. — Aleks Kask 4.25,7.
11—12 a. — Tarvo Hannibal 3.46,0.
13—14 a. — Henno Heitur.
15—17 a. — Tom Lipping 3.38,0.

Kaugushüpe

8 a.—alla — Peter Fischgrund 8'9".
9—10 a. — Aleks Kask 10'9".
11—12 a. — Tarvo Hannibal 11'8".
13—14 a. — Henno Heitur 13'8".
15—17 a. — Tom Lipping 15'2".

Kõrgushüpe

8 a.—alla — Jaan Sokolowski 3'0".
9—10 a. — Aleks Kask.
11—12 a. — Thomas Vilms.
13—14 a. — Henno Heitur.
15—17 a. — Ken Ostrat.

Pesapalli vise

8 a.—alla — Peter Fischgrund.
9—10 a. —Kris Johnson.

Kuulitõuge (8 lb)

13—14 a. — Andres Urv 24'9".
15—17 a. — Tom Lipping 30'11½".

UJUMINE

9—10 a. — Jakob Selde.
11—12 a. — Hans Selde.
15—17 a. — Indrek Lusik.

LAUATENNIS

12 a.—alla — Andres Puhvel.
13—17 a. — Steve Carpenter.

TÄPSUSLASKMINE, kolmes asendis:

11—14 a. — Heino Heitur.
15—17 a. — Indrek Lusik.

MALE

12 a.—alla — Anton Suurkask.
13—17 a. — Ilmar Vitsut.

KABE

12 a.—alla — Hans Selde.

TÜDRUKUD:

KERGEJÕUSTIK

60 m

8 a.—alla — Anna Simson-Kallas 11,3.
9—10 a. — Heli Hannibal 11,3.
11—12 a. — Ingrid Sokolowski 9,6.
13—14 a. — Alisa Kask 8,2.

200 m

8a.—alla — Anna Simson-Kallas 40,9.
9—10 a. — Virve Vihman 40,6.
11—12 a. — Ingrid Sokolowski 41,1.
13—14 a. — Alisa Kask 30,7.

1000 m

8 a.—alla — Anna Simson-Kallas.
11—12 a. — Ingrid Sokolowski 6.42,7.
13—14 a. — Alisa Kask 4.16,1.

Kaugushüpe

8 a.—alla — Anna Simson-Kallas 6'0".
9—10 a. — Kristi Luik 6'1½".
11—12 a. — Ingris Sokolowski 10'0".
13—14 a. — Alisa Kask 12'3".

Kõrgushüpe

8 a.—alla — Anna Simson-Kallas 2'9".
9—10 a. — Kristi Luik 2'6".
11—12 a. — Ingrid Sokolowski 3'3".
13—14 a. — Alisa Kask 3'6".

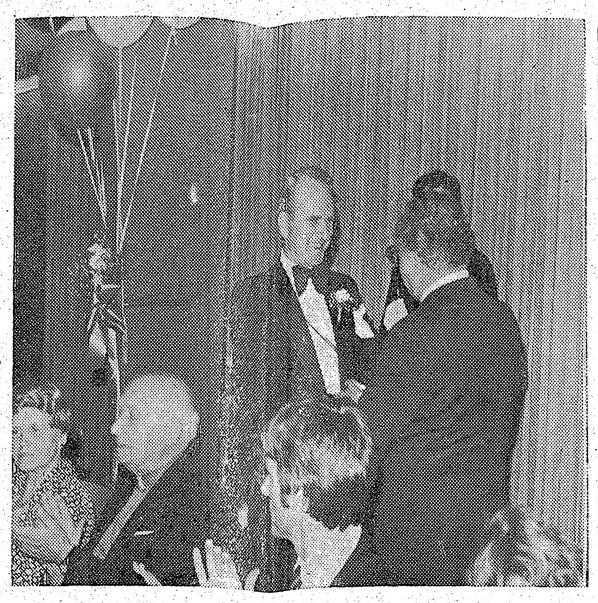

E.V. aupeakonsul I. Heinsoo sünnipäeval oli üheks õnnitlejaks senaator dr. J.S. Haidasz, keda näeme pildil juubilari õnnitlemas.
Foto: Vaba Eestlane

Pesapalli vise

8 a.—alla — Liisa Suurkask.
9—10 a. — Heli Hannibal.
11—12 a. — Ingrid Sokolowski.

Kuulitõuge (8 lb)

13—14 a. — Alisa Kask 25'0".

UJUMINE

8 a.—alla — Anna Simson-Kallas.
9—10 a. — Heli Hannibal.
11—12 a. — Liia Rebane.
13—14 a. — Alisa Kask.

LAUATENNIS

13—17 a. — Heidi Eibach.

Parima noorsportlase auhinna saajad mitmetelt aladelt:

8 a. ja alla: Jaan Sokolowski 11 punkti (Los Angeles).
9—10 a. — Aleks Kask 16 p. (Seattle).
11—12 a. — Toivo Hannibal 13 p. (Seattle).
13—14 a. — Heino Heitur 17 p. (S.F.)
15—17 a. — Tom Lipping 17 p. (S.F.)

Tüdrukud:

8 a. ja alla: Anna Simson-Kallas 20 p. (San Francisco).
9—10 a. — Heli Hannibal 13 p. (Seattle)
11—12 a. — Ingrid Sokolowski 15 p. (L.A.)
13—14 a. — Alisa Kask 19 p. (Vancouver)
15—17 a. — Heidi Eibach 5 p (L.A.)

erk

Spordiuudiseid kodumaalt

Mati Albert saavutas neljanda koha N. Liidu suusamaratoni (70 km) meistrivõistlusel ajaga 3:41.26. Võitja S. Sokarev'i aeg oli 3:36.08. Eesti suusatajaist oli 7-es M. Nikitin, 14-es S. Nikitin, 19-es V. Kihuoja, 28-as U. Leist, 30-es A. Kurvits, 35-es E. Kulbok, 36-es M. Albert ja 56-es U. Udras. Startijaid oli Kandalakshas aprilli alul 83, neist lõpetas ülimaratoni 78.

☆

Eesti võistkond 1983 a. alul saavutas rahvusvahelisel korrespondentsvõistlusel ammulaskmises esimese koha 7160 punktiga, jättes Soome klubi „Mikkéli" teiseks (7144 p.) ja USA „York Archers" kolmandaks (7137 p.) Osales 18 võistkonda mitmeist riigist. Individuaalselt tuli naistest esimeseks Merike Sikemäe (2372 p), neljas oli Janne Jaanson (2326 p.). Meestest jäi Lembit Peetri kolmandaks (2390 p.), Ivar Toome kuuendaks (2383) ja Mati Kiilaspea 14-daks.

☆

Tiina Lillak viskas aprilli alul Santa Barbaras, USA-s oda 68.38, võisteldes Soome kergejõustiklaste võistkonnas. Samas Juha Tiainen püstitas Soome rekordi vasaraheites saades 78.38 m.

☆

N. Liidu juunioride korvpallikoondmeeskond teeb juunis võistlusturnee USA-s. Meeskonna hulka kuulub Tiit Sokk Tallinna „Kalevist".

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	.50
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	$1.—
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
A. Küng — A DREAM OF FREEDOM	18.—	.70
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.50
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	$1.—
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
VARRAK — kevad 1982	5.—	.50
VARRAKU JUTULEHT Sügis 1982	5.—	.50
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
RISTSÕNAD I	2.50	.50
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	.50
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

Friedrich Reinhold Kreutzwald

KILPLASTE

IMEVÄRKLIKUD, VÄGA KENTSAKAD, MAAILMAS KUULMATA JA TÄNINI VEEL ÜLESKIRJUTAMATA JUTUD JA TEOD

Kalkuni keelest maakeelde tõlgitud ja meie külade komblikuks mõnes tükis ümber solgitud

11.

Minnes sõelusid meeste püksid liiva. Kogukonna peavanem ja nõuisandad langesid niisamuti ehmatuse ja kartuse sisse, kui nad kurje sõnumeid said, ja küsisid ümberringi nõu: mis peame tegema, et lojused meie soolapõllule pikemalt kahju ei teeks? Saadaksime väljavahid lojuseid ära ajama, siis tallaksid nad veel enam soolakasusid oma jalgadega maha.

Kui selle raske asja talitust pikalt edasi-tagasi oli arvatud, ümber mõteldud ja läbi räägitud, siis võeti viimaks nõuks, kui mõnel sügavas mõtlemises pea juba tahtis lõhki minna: et neli nõuisandat välja läheksid väljavahtide kupja ühe raami peale tõstaksid, temale pika vitsa või kepikese kätte annaksid ja siis raamimehega tükkis oma õlgadel soolapõllule, lojuste kannule viiksid, kubjast nii kaua ühest paigast teise kannaksid, kuni ta viimse lojuse väljalt on ära tõrjunud. Aga väljavahtidest ei pidanud keegi oma jalga põllule tõstma, et põld mitte kahju ei saaks.

Selle armulise kohtumõistmise otsusega olid väljahoidjad väga rahul, iseäranis nende kubjas, kes ennast kõrgema isanda sarnaseks arvas, kui nõuisandad teda raami peale tõstsid ja tema nende seljas soolaväljal ümber sõitis, kuni ta oma pika vitsaga kõik isamaa vaenlased oli põgenema kihutanud. Need neli väljavahtide kupjakandjat ei võinud oma jalgadega soolapõllule kahju teha. Kes seda ei taha uskuda, katsugu asja ise läbi: kas kaks jalga enam võivad äratallata kui kaheksa jalga?

Viieteistkümnes peatükk.

Kuidas sool kasvas, küpses ja mispärast kilplased soolavilja ei võinud lõigata.

Soolaoras kasvas, õitses ja küpses otsekui muu umbrohi, millel ütlemist mööda iial hukku ega äpardust ei ole. Juhtus, et üks Kilpla kogukonna mees loomulikku keha pakitust tundis, mis temal nagu teistelgi kilplastel harilikult iga päev kord juhtus, ja mida igal maal peremehe isetalituseks peetakse, sest et ükski seda asja sulase läbi ei või lasta toimetada.

Seal pakitusel tuli kilplasel kogemata endine tarkus meelde, mida kõige alpuse hoolega nõnda ei võinud ära lämmatada ja kinni matta, et ta hoopis oleks kadunud; vaid endine tarkus oli ühe vana nudiksraiutud pajupuu sarnane, mis kännust ja tüvest uusi võsusid välja ajab. Mees mõtles, mis hea see oleks, kui igaüks sähердust vara, mis andjale raskeks koormaks läheb, kogukonnale kingituseks annaks, sest et kogukonnale sellest võib tulu tulla. Õnneks tuli tal see mees meelde, kes oma vanad jänesevõrgutamise paelad nõukoja ahjule ukseks kogukonnale oli kinkinud, et akna ette tehtud ahjust soe välja ei pääseks, vaid kui jänes jalgupidi võrku kinni jääks; — ka tuli temal meelde, mis tänu ja au mees kogukonna poolt selle kingituse eest oli saanud, sellepärast tohtis ta loota, et kogukonna tänu tema ande eest mitte pisem ei ole. Ehk küll seda, mis kilplane keha pakitusel kogukonnale tuluks tahtis viia, selge kulla ega hõbeda sarnaseks ei tohi arvata, siiski oli see üks kaunis varandus, mida hoolelik majaperemees ei peaks raatsima sigade ette pillutada ega nurga ja aia taha vahiks panna, vaid parem põllule peaks kandma, viljavootele kasuks. Kilplane teadis ka, kuidas targad külamehed vähem ande suuruse peale saavad vaatama kui andja lahke südame helduse peale, miska ta ande oli toonud.

Nõnda mõteldes jooksis ta kogukonna kasu püüdes virgalt edasi, sest pakitus kihutas taga, ja hirm oli suur, et and teel püksi ei kaoks, ja sai õnnelikult oma koormaga soolapõllule, kuhu ta kuhjakese oma nime mälestuseks kükati maha istutas, et aga auras! —

Selle talituse lõpetusel oli ta tulisel rutul mõned soolakasude lehed põllult kitkunud ja nendega pühkides ühe koha ligi puutunud, mis tal väga õrn oli. Nopitud soolalehed kõrvetasid väga kibedasti, mees kargas kisaga maast, kui oleks teda parm saba alt hammustanud, ja pistis hüppaval sammul põllult põgenema, et aega ei olnud nööpi kinni panna.

Lühikese aja pärast leidis tark mees selget asja aru, kui mõtles, mis rohi see oli olnud, ja kuidas rohu soolane võim temale sellepärast kibedat viga oli teinud, et vili juba küpseks saab. Nüüd ei olnud tema rõõmul enam mõõtu ega mahtu, vaid ta jooksis mis jalad aga kandsid linna tagasi — sest kilplaste alpus oli külale juba linna nimeks pannud, — ja hakkas nõukoja kella helistama.

Seal kargasid kilplased majadest välja ja jooksid üle vainu nõukoja poole, kui oleks igaühel tuli püksis olnud. Siin kuulutas vaga külamees neile lugu, mis ta kogukonna kasuks oli teinud, näitas kõrvetuse rakukehi tunnistäheks, mis ta tululikul tööl oli saanud, seletas viimaks, kuidas kibe kõrvetavaks läinud sool nüüd vististi küpseks läheb, ja palus teisi põllule vaatama tulla.

Kui kilplased säherdusi rõõmusõnumeid kuulsid, olid nad väga õnnelikud ja läksid siis üheskoos, kogukonna vanem ninameheks ees, soolapõldu vaatama. Siin tegid nad kõik, mis nende vaga kaasvend ja naaber enne oli teinud, ja katsus igaüks oma palja ihu küljes küpseva soola võimu. Soola kõrvetuse kibedat rammu tundes olid nad väga rõõmsad, nõnda et kedagi nende hulgas ei leitud, kes mõttes ennast mitte rikkaks soolaperemeheks ei oleks pidanud. Igamees lootis sügisel oma osast mõne vaka soola võõrale rahvale hea hinna eest ära müüa. —

Kui küpseks saanud soola lõikuse aeg kätte jõudis, pidid kilplased sellele mõtlema, kuidas soola väljalt ära koristada, enne kui ivad seest maha varisevad. Nad rüstasid (end varustama) endid üheskoos lõikusele ja seadsid kiirelt korda, mis sinna tarvis läks. Mõned tulid sirpidega soola lõikama, teised rehade ja korvidega mahakatkenud päid väljalt kokku korjama; mõned teised jälle hobuste ja vankritega, mis ka soolavihud tahtsid koju viia; viimaks nähti veel mehi vartadega, kes soola kohe tahtsid välja peksta, et sedamaid uudset soola maitseda saaks.

Aga kui lõikust alustades käed soolavilja külge pisteti, — kas sa imelikku näed? Küpse sool oli nõnda tuline, kibe ja kõrvetaja, et meeste käed ära põletas ja rakule kiskus. Kindad oleksid selle vastu aidanud, aga et paras palav suve aeg oli, sellepärast ei tahtnud kilplased kindaid kätte panna, kartes muu rahva naeru. —

Mõningad kiitsid nõu, soolarohtu heina kombel vikatitega maha niita; teised targemad seisid tõrkudes niitmise vastu, kus palju soolavi maha oleks varisenud. Mõned arvasid kõige mõnusamaks, kui ambudega soolavili väljalt saaks maha lastud, mis üks hõlpus rutuline töö oleks, kus kellelgi tarvis ei läheks kätt külge pista. See nõu leidis igalt poolt kiitust, aga väga suureks kahjuks ei olnud neil endil küttisid, ja kui võõrad kütid tööle tuleksid, siis võis nende läbi Kilpla salalik soolakülvamise ja kasvatamise kunst maailmale teatavaks saada. Igal pool soola kasvatamine oleks soola hinna väga odavaks teinud, misläbi kilplased vähe kasu oleksid saanud.

Nõnda läks siin üks tark nõu teise järel nurja, ja kilplastel ei olnud sel puhul mitte võimalik küpsenud soola väljalt koju viia, sellepärast pidid nad kalli vara veel seni väljale jätma, kuni nad paremat nõu leiaksid, mil kombel tundmatu võõra vilja kokkukoristamine kõige paremini edasi läheks.

(Järgneb)

Velle veste

Mustad teod usu nimel (4)

Vist selletõttu, et katoliku kiriku „inkvisitsiooni" nimi on nii üldtuttav ja selle eksitegudest protestantlikes maades kirjutatud ja loetud nii palju, leidub otse hämmastavalt palju inimesi, kes arvavad, et n.n. „usupuhastusega" (16-ndal sajandil) saabus kristluse ajalukku tõeline usuline vabadus ja vaimne valguse-aeg! Et reformeeritud kirikute minevik on süütu ja puhas nii mitte-protestantide, kui ka nende oma teisitimõtlejate tagakiusamisest ja allasurumisest, kõnelemata kellegi hukkamisest usuküsimuste pärast!

Ajalooandmed näitavad, et nii ilus ja laitmatu see pilt siiski pole. Usulist fanatismi ja sallimatust „teiste" ja „vastaste" vastu on leidunud protestantismi igas eriharus ja sektis algusest peale. 16-nda sajandi lõpuks oli neid vähemalt 80; ja igaüks neist pidas end tõelise ja õige kristluse hoidjaks. Täi ndavalt selle kohta mainib protestantlik teoloog, prof. E.M. Hulme oma raamatus „The Protestant Revolution", kus ta ütleb:

„Reformistid võtsid teiste sallimatust kui enda alalhoiu vajadust. Luther mõistis hukka igaühe, kelle usk või arvamus ei ühtunud tema omaga. Kord ta isegi ütles: „See, kes ei aktsepteeri, mis **mina** õpetan, võib olla kindel, et ta saab põrgulapsena Jumala poolt äraneetud!"

Näib, et selle „enda alalhoiu vajaduste hulka kuulusid siis ka sellised asjad nagu: Nelja katoliku piiskopi avalik poomine Stokholmis, 1527. a. kõikide katol. kirikutele ja kloostritele kuuluvate maade ja varade konfiskeerimine, ning valitsejate ja selle soosikute poolt omastamine, automaatselt igalpool, kus luterlus valitseja otsusega maksma pandi; Taani parlamendi otsus, katol. vaimulike sunniviisiliselt surmanuhtluse ähvardusel maalt väljasaatmiseks, ning kodanikeõiguste võtmine (kaasaarvatud kinnnisvara pärimisõigus) katoliiklastelt, kes keeldusid reformeeritud usku astumast, jne.

Teine juhtiv reformaator, John Calvin, keda peetakse paremaks teoloogiks Lutherist, oli vali, isegi julm mees. See selgub juba tema seisukohast, mis ta proklameeris oma võimalikele vastastele teadmiseks: „Igaüks, kes mind arvustab, et ketserite, jumalateotajate, satanistide ja abielurikkujate surmamõistmine pole õigustatud — see paljastab teadlikult ja tahtlikult iseoma süüdioleku!" Tema despootliku valitsemise kõrgpunktil olevat linn-riigis „mõnede kuudega" hukatud 500(!) inimese ümber (Homer W. Smith, „Man and his gods"), nende hulgas mitmed naised, kelle ainus „süü" seisis mõne kergemeelse laulu laulmises, või tantsimises! Kõige tuntum Calvini ohvritest oli tolleaja Euroopa kuulsaim arstiteadlane, hispaania inkvisitsiooni eest põgenenud Miguel de Serveto (Servetus), kelle usuline diktaator lasi reeturlikult vangistada ja tuleriidal põletada (1553), ainult sellepärast, et see oli julenud arvustada ristiusu „Kolmainu Jumala" doktriini, kui ebaloogilist ja ebapiibellikku.

Fanaatilisi protestandiusulisi haaras eriti jaht „nõidadele" („satanistidele"). Tavaliselt suure protsendi neist moodustasid naised, keda ignorantselt ebausklikud kahtlustajad või ka kadestajad, olid ülesannud kirikuvõimudele. Süütuist ohvreist polnud puudu! Saksamaalt on teada ühest protestantlikust kohtunikust, Benedictus Carpzovist (1595—1666), kes oma mälestustes uhkustas mitte ainult sellega, et ta oma „karjääri" kestel oli teinud surmaotsuseid „tuhandetele satanistidele", vaid ka sellega, et ta olevat selle kõrval lugenud piibli läbi tervelt 53 korda!

Inglismaal ja samuti ka Ameerikas oli usu või nõiduse pärast hukatute arv, Mandri-Euroopaga võrreldes, mõõdukas: Inglismaal 200 a. jooksul umbes 1000 inimest; USA-s poodi 17. saj. neli juhtivat „quakerit", ning 18-ndal sai asetleidnud kuulsate „Salemi nõidadeprotsessi" tulemusena põletatud 19 „nõida".

Sajandite jooksul, mil ristiusk on levinenud maailma kõikidesse soppidesse (sageli jõu ja sundusega), pole maailm moraalselt mitte saanud palju paremaks. Kuid hoolimata kõikidest mustadest tegudest, mis on tehtud ristiusu nimel, peavad isegi selle vastased tunnistama, et see usk on ühtlasi andnud lugematul hulgal suuri ja tõelisi kristlasi, kelle elu ja teod pakuvad meile eeskuju ja inspiratsiooni. Ükski ühiskond ei saa paremaks enne, kui enamik selle liikmeist on saanud paremaks. Ja osa sellest paremakssaamise protsessist on, kui me ei püüa varjata ja eitada, mis on tehtud hukkamõistvat või veelgi tehakse meie usu nimel või sildi all. Mineviku vigu tuleb teada, et neist õppida, mitte, et neid uues vormis korrata!

Ajalugu on näidanud, et usulised fanaatikud võivad olla sama ohtlikud kui poliitilised. Objektiivse tõe teadmine aitab fanatismi kaldumist vältida. Selles mõttes on hinduismi ühes pühakirjas leiduv lause märkitabav igas usus ja igale usuliselt häälestatud inimesele, mis ütleb.

„Satyan naste para dharma" („Tõest pole kõrgemat usutarkust").

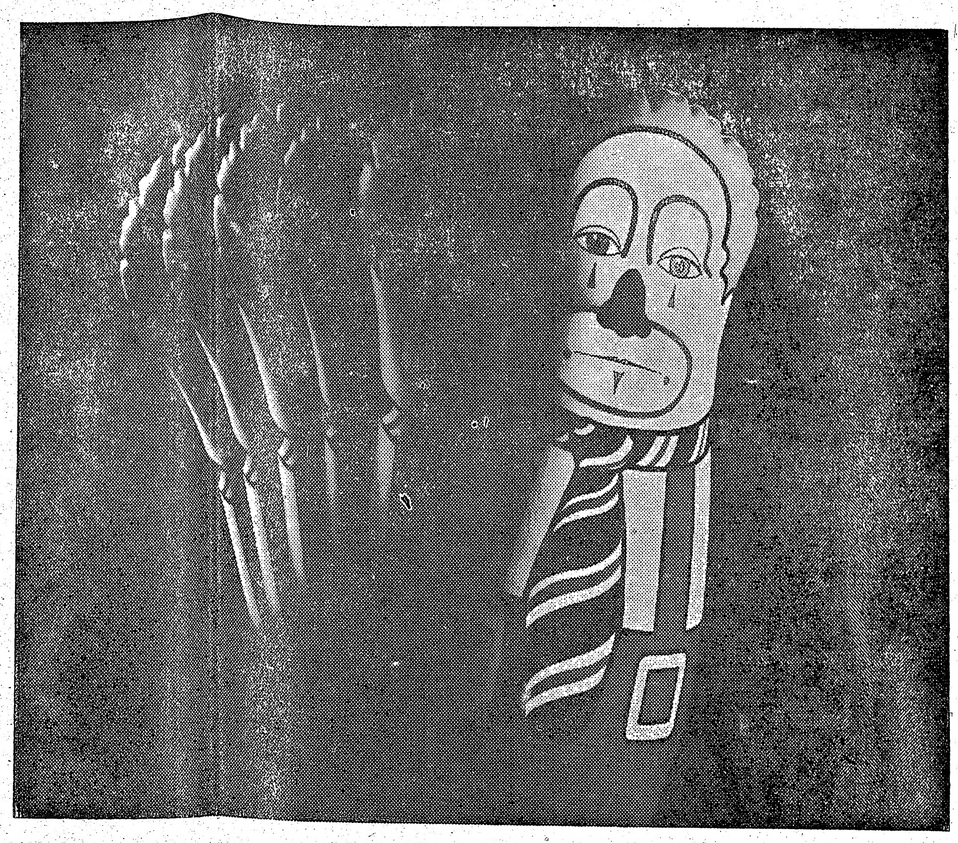

INIMESTEL POLE ALATI KERGE TOIBUDA JA KAOTATUT TAGASI SAADA.

Ehitada uuesti üles elu, mis on kriminaalse vägivallaga hävitatud, pole kerge. See läbielamus võib olla pikk ja piinarikas nii ohvrile kui ka perekonnale. Sellise tragöödia puhul on abiks Criminal Injuries Compensation Board. Füüsilise kahjustuse puhul aitab rahalise abiga vähendada majanduslikku ja emotsionaalset koormust.
Kriminaalse vägivalla korral helistage meile. Avalduse täitmine on lihtne ja formaalsuseta. Abi võib olla väga väärtuslik.

Lähemaks informatsiooniks võtke kontakti:
The Criminal Injuries Compensation Board,
439 University Avenue, 17th Floor, Toronto M5G 1Y8, (416) 965-4755.

THE CRIMINAL INJURIES COMPENSATION BOARD

Ministry of the Attorney General
Ontario
Roy McMurtry, Minister
William Davis, Premier

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Toimetaja H. Oja kodune
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
tel. 481-5316

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:

Helmi Liivandi 251-6495

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

Briti Kolumbia avastamine

ALYN EDWARDS
Canadian Scene'i lääneprovintside kaastööline

Briti Kolumbia avastamine inglise maadeuurijate poolt toimus alles 16. sajandi lõpus. See oli ajastu, kus Sir Francis Drake purjetas Lõuna-Ameerika rannikult Tshiilist välja otsima kirde teed Põhja-Ameerikase. Ta ei leidnud seda laevateed, kuid ta leidis Briti Kolumbia ranniku, millele ta andis nimeks New Albion.

Hispaania maadeuurija Juan Perez uuris a. 1744 läbi kogu ranniku kuni Queen Charlotte saareni ning Juan Francisco Bodega y Quadra läks sealt veel kaugemale a. 1775, kuni Sitkani Alaskas. Mõlemad eelmainitud maadeuurijad aga ei teinud ühtegi maabumiskatset. Esimesi maadeuurijaid, kes randusid, oli kapten James Cook, kes randus Nootka lahes Vancouveri saare läänerannikul mis on ühtlasi üks kõige läänepoolsem punkt Kanadas. Oli aasta 1778. Varsti pärast seda sai Cook surma Havais, kuid tema rännutulemused tehti avalikeks ning need inspireerisid kõiki järgnevaid maadeuurijaid. Selle tagajärjel sai Nootkast oluline briti ekspeditsioonide baas, kus maadeuurijad korrapäraselt indiaanlastega kaupu vahetasid.

Inglaste agarus hakkas hispaanlasi ärritama, samuti venelaste ärid Alaskas ning Hispaania saatis välja oma maadeuurija Estevan Jose Martinezi, kellele tehti a. 1789 ülesandeks Nootka lahe hispaania koloonia asutamine. See muidugi ei läinud libedalt, oli palju mõõgatärinat ning paari aasta pärast võttis Hispaania tagasi oma omandiõiguse maa kohta, mis praegu kannab nime Briti Kolumbia. Aastal 1792 kapten George Vancouver võttis need alad üle Briti Impeeriumi nimel.

Kapten Vancouver jatkas mereteede uurimist Vaikses ookeanis ning a. 1793 oli ta Bella Coola jõesuudmes. See oli just pisut varem kui Alexander Mackenzie North West Company poolt viis lõpule maatee kaardistamise samast punktist läbi kogu Kanada.

Kaubaisandate vahel valitses kibe rivaliteet ja vaen, kuni a. 1821 Hudson's Bay kompanii üle võttis North West kompanii. See on väga oluline punkt ajaloos, kuna sellest ajast alates Hudson's Bay kompanii hakkas Briti Kolumbiat välja arendama. Kuid piiride pärast algas uus tüli. Maa, mis asus piiratuna Kolumbia jõest — seega kaasaarvatud Briti Kolumbia — oli tülipõhjuseks kuni a. 1846, kus 49. paralleel määrati piiriks maade vahel, mis kuulusid Ühendriikidele ja Briti Impeeriumile.

Hudson's Bay kompanii evakueeris ameerika maa-alad ning asutas uue peamaja Victoriasse. Victoria on tänapäevani olnud Briti Kolumbia pealinn ja Briti Kolumbia on Kanada kõige läänepoolsem provints.

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
★ 31 aastat tööpraktikat ★
Tel. 533-9334

ELEKTRIK
Sisuseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea
et teen igasuguseid raud- ja puuaedu
kruntide ümber.
B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

JOHN E. SOOSAAR C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 14. juulil 1983 — Thursday, July 14, 1983

Piiblipäevad Torontos

Ligi kaks aastat tagasi peeti Torontos esimesed „Piiblipäevad". Tookordsete osavõtjate soovil, kes neid päevi eriliselt hindasid, saades neist vaimulikku kasu, on Toronto Evangeelne Kogudus otsustanud pidada käesoleval aastal „Piiblipäevi" 21. — 28. augustini. Meil on rõõm seda teha, püüdes mitmete kaasmaalaste soovi täita, kes on pöördunud Evangeelse Koguduse poole erisooviga selles küsimuses.

Eelmiste „Piiblipäevade" eeskujul peetakse loenguid ja jumalateenistusi. Loengud on enne- ja pärastlõunat. Vahepeal korraldatakse ühis-lõunasöök. Jumalateenistusi peetakse pühapäevadel ja nädala õhtutel. Üksikasjalik kava ilmub hiljem.

„Piiblipäevad" leiavad aset Immanueli kirikus, 21 Swanwick Ave. Toronto (üks blokk lõuna pool Gerrard St. ja üks blokk lääne pool Main St.).

Selleks puhuks ootame kõnelejaid Kanadast, Ühendriikidest ja ka Euroopast.

Teos kahest võitlejast

Kui Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskus otsustas välja anda kaksikmonograafia Jüri Kukest ja Mart Niklusest, siis oli üheks sihiks austada nende kahe mehe võitlust ja meenutada nende kannatusi. Teiseks sihiks oli anda nende kahe eluloo kaudu — mille eri astmed tõestatud ametlike dokumentidega ja isiklike avaldustega — konkreetselt ja vastuvaidlematute faktide najal — kuidas kohtleb nõukogude võim neid, kes sellele tingimusteta ei alistu.

Tulemuseks on 250-leheküljeline teos, mis on täis tõestatud fakte ja meeleolusid kahe mehe võitlusteelt. Muu hulgas sisaldab teos põhjaliku ülevaate ka selle kohta, mis tähendab tänapäeval poliitvangidele sunnitöölaager, milline on selle argipäev ja millised sealsed üleelamise võimalused. Paljude fotode, kirjade ja originaaldokumentidega on võimalik taastada seda, mis kahe mehega aastakümnete vältel on toimunud.

Teose kolmandaks sihiks on teha ettevalmistusi, et võimaluse korral esitada käesoleva teose tähtsamad osad tõlgituna maailma avalikkusele, kus puudub seni nii ulatuslik ja põhjalik dokumenteeritud ülevaade teisitimõtlejate kohtlemisest N. Liidus. On küll ilmunud isiklikke mälestusi, aga mitte kuigi palju dokumenteeritud materjali.

Teos ilmub suveks, köites, suures formaadis, sisaldades palju fotosid ja originaaldokumente. Teose pealkirjaks on „Mart Niklus ja Jüri Kukk. Kaks, kes ei alistunud". Teost on kuni 30. juunini 1983 võimalik tellida eeltellimishinnaga, mis koos saatekuludega on USA-s 20 dollarit, Kanadas 25 dollarit, Austraalias 21 dollarit ning teistes riikides (väljaarvatud Skandinaavia) vastavalt USA hinnale.

Kaasmaalane, kes tahab Eesti poliitvangide ja nende perekondade abistamistegevuse toetamiseks omandada teost, võib saata eeltellimishinna koos oma nime ja aadressiga Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskuse nimele väljakirjutatud pangatshekiga aadressil: EVV Abistamiskeskus, Box 34018, S-100 26 Stockholm, Sweden.

Jaapanlased ei taha ameerika toiduaineid

TOKIO — Üle 10.000 jaapani farmeri marssisid läbi Tokio tänavate, protesteerides valitsuse plaanide vastu, kes tahaks lubada suuremaid sissetoomise võimalusi ameerika põllumajanduslikele toodetele. Protesteerijad mõistsid hukka sellesisulise USA nõudmise Jaapanile.

Surmanuhtlus tagasi?

LONDON — Inglise parlament hääletab käesoleval nädalal, kas tuua tagasi surmanuhtlus poomise läbi mõrvajuhtude puhul. Peaminister Margaret Thatcher ütles parlamendis, et kui parlamendiliikmed hääletavad kolmapäeval selle poolt, siis valitsus koostaks seaduseelnõu sellekohase seaduse muutmiseks järgmisel aastal.

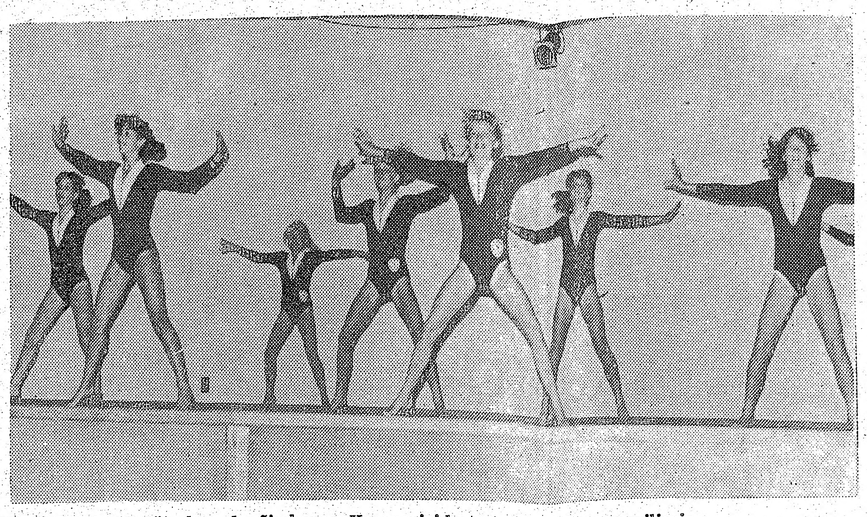

Kalev Eestienne tütarlapsed võimlemas Karavanipidustuste ajal Tallinna paviljonis.

Foto: Vaba Eestlane

Kotkajärvel algas MINI-JAMBO

Suur märkide vahetamine esmaspäeval

Laupäeva, 9. juuli hommikul algas Kotkajärvel Lembitu Maleva suvelaager MINI-JAMBO nendele poistele, kes mitmesugustel põhjustel ei saanud minna Albertas toimuvale maailmajamboreele. MINI-JAMBOGA tähistab Kotkajärve oma 30. aastapäeva. 1953. aasta suvel oli laagripaik juba ostetud ja sellel toimus esimene laager Kaljukünka. Suure jamboree ja MINI-JAMBO otsekontakt toimus esmaspäeva, 11. juuli hommikul virgatsite ja skaudimõksude kaasabil. Suur ja mini vahetasid märke, mis toimus küll eraldi, kuid samaaegselt.

MINI-JAMBO heiskas laagrilipu laupäeva keskpäeval ja laagrijuht Harold Kivi kuulutas laagri avatuks. Laagrivanem Heino Jõe, kes sama ametit pidas ka Kaljukünka laagris 30. aasta eest kirjeldas esimese Kotkajärve skaudilaagri paika: ainus lage väljak oli siis praegune lipuväljak, kuid palju väiksem. Sellel väljakul oli ka telkide ring. Tee Kotkajärvele oli kitsas porine rada, mille buldooser oli sisse kündnud mõne nädala eest.

MINI-JAMBO on oma nime ära teeninud laagrielanike koosseisu tõttu. Lembitu Maleva esimene valik — 17 poissi ja juhti moodustavad Albertas eesti esindusrühma tuumiku.

Nooremad skaudid, arvult 9, 13 noolepoissi ja 12 inimest juhtkonnas ja teeninduspersonalis on Kotkajärvel.

Laagri väiksem koosseis ei varjuta aga mingil moel tegevuse aktiivsust ega laagrimõnu. Suplemine, sport, maastikumängud, kanuutreening ja sõit ning purjetamine Mary Lake'l vahelduvad päevarutiinis. Laagripäev algab hommikvõimlemisega, annab noolepoistele 4 ja vanemale perele 3 söögiaega ning lõpeb õhtul lõkketule ääres. Lembitu Maleva spordipüssid on laagris kaasas ja kasutamisel, kuus kanuud on järjest „soojad", sest nii kui treening on läbi, lähevad skaudid 3-päevasele kanuuretkele Vello Sootsi ja Henn Kurvitsa juhtimisel.

Üks Lembitu „Albacore" purjekatest on ankrus Mary Lakel Port-Sydney sadamas, kuhu poisid gruppide kaupa lähevad purjetama. Kotkajärve on „Albacore" jaoks liiga väike ja purjetuule asemel puhuvad iilingud metsalatvade vahelt.

Paadikapteniks on maleva juht Harold Kivi, kes skautidele teeb purjetamise õppust, noolepoistele lõbusõitu.

Laskepealikuks on Evald Oder, kellel juba poisipõlvest seljataga on saksa sõjaväe püssidrill.

Noolepoiste parviku laagrielu juhivad Anne Linkrus ja Tormi Jõgeda. Esimesel nädalalõpul oli üheks tegevusjuhiks Erik Konze, nädala sees tegelevad noolepoistega ka kõik teised juhid ja teiseks nädalalõpuks tuleb juurde neid juhte, keda tööõlud linnas kinni hoiavad.

MINI-JAMBO laagrimärk on nahast ja sellel domineerib Jüri Punno suurelt märgilt laenatud nisupea. Märki kantakse kaelas ja see „liigutab" puudutamisel. Juurde tuleb siis ütelda vanasõna — „kes koera saba kergitab, kui koer ise . . ."

Märgi kavandas ja valmistas laagrivanem Jämesäär, tähistades sellega „märgisepa" juubelit.

Ka Kaljukünka märk 30 aasta eest — puust ripats — tuli tema käte alt.

Laagri lauluks on suure jamboree laul, mille eesti tõlkest on võetud ainult refrään. Laulu üks salm on spetsiaalselt MINI-JAMBO jaoks.

Jämesääre nahast laagrimärk MINI-JAMBOLE, 30 aastat pärast Kotkajärve esimest — Kaljukünka laagrile tehtud märki.

Laupäeva õhtul oli laagris lõkkeõhtu ja need toimuvad igal õhtul, nagu väikelaagrites kombeks.

Suur-lõke on viimasel laupäeval, 16. juulil — siis oodatakse külalisi.

Laager lõpeb pühapäeva pealelõunal.

MINI-JAMBO perenaiseks on Aino Toiger, keda laagri kestel asendab Reet Kruus. Esimesel nädalalõpul abistasid perenaist Reet Roos, Lilian Puust ja Evi Oder. Nädala sees oli köögis abiks Linda Meriloo ja teisel nädalalõpul Loori Teas.

Ilmastik Kotkajärvel on laagri esimestel päevadel olnud nagu tellitud — hele päikesepaiste, pilvitu taevas, mõnus suvetuul. Ööd on mõnusalt jahedad.

ÜHINE OPRATSIOON SUUR-JAMBOGA

Esmaspäeva hommikul toimus ühine märkide vahetamise operatsioon Alberta suure jamboree ja Kotkajärve mini-jambo poiste vahel. Eesti esindus maailmajamboreel valmistus siis Banffi sõiduks, Kotkajärve poisid olid stardivalmis, minemas Algonquin Parki kanuuretkele. Mõlemad rühmad rivistusid üles. Kotkajärve tervituse luges ette Ricky Laanvere ja iga poiss sai kaela MINI-JAMBO nahkmärgi. Kanuuretke meestele andis suure jambo tervitused laagrivanem Heino Jõe ja kõik poisid said omale mälestuseks Eesti esinduse märgi.

Märkide vahetamine on muide üks jamboreede põnevamaid harrastusi. Suurelt jambolt tulles korraldatakse sageli nendest kollektsioonidest näitusi.

Heino Jõe

Karskus viiks riigi pankrotti

Rootslaste joogikulud 5,2% riigi sissetulekuist

Kui näiteks juhtuks selline utoopiline asi, et kogu rootsi rahvas lõpetaks alkoholi tarbimise, tähendaks see peaaegu katastroofi riigikassale. Eelmisel aastal näiteks tarbis rootsi rahvas alkoholseid jooke nii palju, et riik sai sellest sisse ligemale 9.5 miljardit krooni (ca $1.600.000.000). See omakorda on 5,2 protsenti riigi totaalsest sissetulekust.

Kange, või eksportõlle menu tundub olevat suur. Möödunud aastal joodi ära 99,5 miljonit liitrit ja kui arvestada õllesõpru, kes on üle 15 aasta, tarbis iga rootslane 14,8 liitrit.

1982 joodi ära 86,8 miljonit liitrit veini mis teeb 12,89 liitrit isiku peale. Viina, mille hulka on arvestatud ka viski, dzhinn ja muud sellised vägijoogid,

joodi 52,3 miljonit liitrit ehk 7,8 liitrit iga isiku kohta.

Eespool toodud statistika on teinud Socialstyrelsen, kusjuures muidugi on lähtutud ametlikest Systemeti müügiraportitest. Kuid rahvas on üha enam hakanud tootma oma viina ja veini ise ja selle kohta pole olemas mingeid andmeid. Veini valmistamine marjamahladest on muidugi lubatud, kuid viina tegemine absoluutselt keelatud.

Salaviinategijaid, keda möödunud aastal tabati, oli 772.

Neist mitu, kel olid päris väiketööstused, kusjuures toodang saadeti mustale turule.

Sifo uurimuse kohaselt oli 14 protsenti küsitletuist joonud möödunud aastal kodus pruulitud viina, kuna pooled tundsid kedagi, kes tegi kodus viina.

Sifo on peale selle konstateerinud, et praegu esineb üha vähem neid, kes soovivad Systemeti kinniolekut laupäeviti.

1981 pooldas kinniolekut 56 protsenti, nüüd on protsendiarv vähem kui 50.

EPL

Poola sõjaseadus lõpetatakse?

VARSSAVI — Poola ametlik ajakirjandus ja juhtivad kirikumehed on andnud tuge spekulatsioonidele, et ametivõimud võiksid teha lähemal ajal teatavaks sõjaseaduse lõpetamise ja üldise amnestia väljakuulutamise, tõenäoliselt juba 22. juulil Poola rahvuslikul pühal. Pärast oli tantsu ja ühislaulu.

Võidupüha Koitjärvel

Göteborgi Põllumeeste Kogu traditsiooniline Võidupüha pühitsemine toimus eelmiste aastate eeskujul jaanipäeval, 24. juunil Koitjärvel. Kavas olid vabaõhumängud: noolevise, õhupüssiga laskmine jm. Õhtune pidulaud oli rikkaliku külmlauaga Koitjärve kohvikus; misjärel süüdati võidutuli. Aktusekõne pidas Põllumeeste Kogude Keskjuhatuse abiesimees Annus Estra.

118 hukkusid lennuõnnetusel

QUITO — Üks Ekuadori siseriigi lennuliini lennuk, mis oli maandumisel, plahvatas ja purunes leekidesse Andide mägestikus, surmates kõik 118 sõitjat. Õnnetus oli raskeim Ekuadori lennuliikluse ajaloos. Lennuk plahvatas ainult kaks minutit enne, kui see maandunuks, mispärast politsei arvab, et tegemist on sabotaazhiga.

Riin Rivanool

VEEL PIIMAPANGEST

Muidugi te mäletate, et ühes eelmises loos olin ma mures ja kogu pere häda täis, sest et me piimapang jooksma hakkas ja uut kuskilt saada ei ole. Aga selles asjas olen mina vahepeal saanud mitu head õpetust ja tulusat nõuannet, kuigi asjad siiski veel lõplikult lahendatud ei ole.

Üks hea nõuanne oli, et katsetamiseks kasutada „masking tape", see on selline kõva liimilint, mis on nõnda tugev, et sellega võib isegi röövli toapõranda külge kinni liimida, muidugi eeldusel, et saad tast õiget moodi kinni haarata, maha suruda ja et politsei kiiresti kohale jõuab. Küllap see liimilint piimapange lappimiseks aitab kui seda vedelikunõu siis just pesema ei kipuks.

Teiseks helistati, et vanaaegne ja hea võte on rukkileiva tainas. Sellega auk kinni ja ärakuivades aitab või igaveseks. Kui kurtsin, et ma ise leiba ei tee ega tainast mul pole, siis soovitati leib lihtsalt suus pehmeks taignaks nätsida ja sedasi saaks hakkama. Ka pidi hea olema rukkikõrre ülemine ja peenike osa august läbi pista ja siis tasaseks lõigata. Võimatu! Minu mannergu auk on nii tibatilluke, et sealt ei läheks midagi läbi ja rukist pole ma siin kuskil kasvamas ka näinud.

Üks mehelik nõuanne oli nii: „Peksa augukohta haamriga! Tõesõna, kopsi seniks kuni augu ümbruse mass vajub augu peale ja see ongi kinni!"

„Kuidas seda teha saab? Haamer tervena ei mahu pangele sissegi, kopsimisest pole juttugi!" hädaldasin mina ja sain vastuseks:

„Tola! Pang toeta seestpoolt metallist alusele ja väljaspoolt kopsi!"

Küll proovin uuesti, kui põial senisest hoobist ära paraneb.

Lääneranniku Eesti Päevadel San Franciscos sain aga hoopis üllatusliku telefonikõne, mis näitab, kuis erksa tähelepanuga kaasmaalane sind aidata võib. Helistaja ütles nii:

„Minge siin linnas Bullocks'i suurkaubamajja, sõitke trepiga keldrikorrusele, pöörake alla jõudes ümber nurga paremale ja seal nad on! Just sellised paksust alumiiniumist piimapanged nagu on teie senine." Tänasin, kiitsin ja õnnistasin head nõuandjat ja sõitsin kohapeale vaatama.

Seal nad olidki, kahe-, kolme-, nelja- ja viieliitrilised. Selle kolmeliitrilise surusin kallistades kohe südame vastu, andsin suud ja pidasin omaks juba enne, kui ära maksta jõudnud olin. Aga paljudel asjadel on oma „agad" juures enne, kui nad lõpetatud või läbiviidud saavad.

Selgus, et need Itaalias valmistatud mannergud ehk piimapanged müüakse ainult satsi ehk seti viisi, ainult kõik neli erisuurust ühekorraga, USA rahas on nende hind $85.—, mis Kanada vääringus välja teeb kenasti üle saja dollari. Poesell neid üksikult müüa ei tohtinud. Saatsime ta siis ülemuste jutule, et tahame saada ainult ühte, ost on tõsine ja soov kindel ja kes neid piimapangesid siis neljakaupa ikka ostma hakkaks, kui neid üldsegi keegi ostab. Poesell tuli tagasi ja teatas:

„Kallid härrad, küll muidugi saab müüa ehk üksikultki, aga enne peame helistama vabrikusse. Täna on laupäev ja vabrik kinni, vastuse saame anda esmaspäeva õhtuks . . ."

Meie ärasõit aga toimus pühapäeva hommikul, kõigi seletamiste peale ütles poesell mitmel korral „sorry" ja „sorry" ja kaup jäi pooleli.

Siis hakkasin mina Aadamale seda asja nii öelda teaduslikust vaatevinklist selgitama:

„Vaata, see esimene piimapang pidas meil nii umbkaudu üle 40 aasta vastu, kui nüüd ostame korraga neli uut, vaata, kui kaua me siis nendega hakkama saame! Oota, ma teen sellest võrrandi ja arvestan välja, aga see on juba kõrgemat sorti matemaatika: 40 = x korda liitrite arv liidetult, jagada neljale, korrutada see kõik siis pangede arvuga, mis on neli, jagada siis . . ."

Aadam tavaliselt minu kõrgemast matemaatikast ja võrrandite tegemisest suurt ei pea, aga ma ise tean ka, et „matemaatika ei ole minu forte". Nõndasi ta siis vastas:

„Saaksid nende nelja mannerguga läbi umbes 160 aastat oma ülejäänud elust, kui sa nõnda kaua . . ." ja ma sain ise ka aru, et kuigi ainult sada dollarit ja selle eest 160 aastat, siis sellest palju tulu ei ole. Võiksime neist ülejäänud kolm anda lastele, aga neil pole piimapangega midagi peale hakata ja et kui viia nad mitmeile sõpradele eeltulevaiks juubelikingitusiks, siis sellisele mõttele hakkas Aadam kohe vastu ja viitas veel sellelegi, et kuna meil oma pakikesi ja kohvrikesi tagasisõidul juba enam kui kahe käe jaoks on, siis tuleks mul need piimamannergud sangapidi kokku siduda ja üle õla visata nii, et kaks neist ripub eespool ja kaks taga ja sedaviisi siis tollist läbi minna.

Mina?! Mina, kes ma oma paremad hilbud selga olen ajanud, nagu see slitsega seelik, et kaunid sääred üle-põlve-osast kenasti välja paistaksid, või lahtise kaelusega kleit, et . . . Ja nüüd, piimapanged üle õla! Ei iial!!!

Nii jäigi piimapang ostmata. Aga ma mõtlen selle üle veel järele ja kui võidan loteriil või muidu rikkaks saan, siis sõidan võibolla San Franciscosse tagasi neid piimapangesid sealt tooma. Sõiduraha nii sinna kui ka Euroopasse on peaaegu sama.

Oma eelmisel korral öeldud sõnad „mahajäänud Ameerikamaa" kohta võtan ma kahetsedes tagasi, sest selgus ju, et piimapange saab siiski osta nii Euroopast kui Põhja-Ameerikastki.

Olgu tänatud ja kiidetud kõik mu lugejad ja head nõuandjad! Olen südamepõhjani liigutatud, et kaasinimesed sind su hädas ei unusta, vaid oma teadmisi heldekäeliselt minuga jagama on tulnud! AITAH!